

ГЛАС

ОСИГУРАНИКА

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ТЕМА БРОЈА: Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање на седници одржаној 29. децембра 2022. именовано је Рељу Огњеновића за директора Републичког фонда ПИО, коме мандат почиње 1. фебруара 2023. године

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ИЗАБРАН НОВИ ДИРЕКТОР ФОНДА ПИО

**ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање**

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Срећни НОВОГОДИШЊИ И БОЖИЋНИ ПРАЗНИЦИ!

Радост добрих дела

Некада је врло популарна, скоро обавезна, у лектури сваког детета била невелика књига са зеленим дрветом и црвеном јабуком на корицама – „Добро дрво“ – и прича о давању коју су многи родитељи читали својој деци: дрво даје дечаку своје гране да се љуља када му је досадно, а јабуке да прода када му затреба новац. Оно му даје гране и дебло када жели кућу и чамац, а чак и када нема више шта, даје свој пањ да седне на њега када постане стар и уморан. И дрво је и тада било срећно. Замишљена да подучи децу, ова књига је учила и одрасле о великодушности и добробитима које она носи. Касније кроз живот такве подуче мало избледе, негде их затуримо, али је нови почетак и нова прилика добро време да их се подсетимо.

Нову годину и Божић прати обавезна размена поклона са породицом, пријатељима, колегама, међутим, део даривања, онај важнији део, јесу наше време, пријатељство и љубав коју смо им наменили.

Постоји много разлога зашто је давање важно. То је начин да покажемо пажњу, захвалност, да нам је до некога стало. Давање пружа суштинску награду која је много вреднија од поклона – подстиче самопоштовање и доноси радост. Иако се обично мисли супротно, наш живот је богатији када делимо.

Лако је данас изгубити се у властитој гомили проблема, бити преплављен животним недаћама и помислити да наша невелика помоћ никоме не може да донесе бољитак. Али, широка перспектива се отвара кад једном изађемо из сопственог света и уђемо у свет других људи. Наше бриге и изазови можда нам неће изгледати тако значајни у поређењу са њиховим проблемима.

Живимо у несавршеном свету и колико год мислили да немамо шта да понудимо, увек ће бити људи којима је наша помоћ потребна. А велико је задовољство које долази од сазнања да смо некога усрећили и помогли му да побољша свој живот.

Добročинство увек ради за веће добро друштва иако је пре свега наш сопствени начин испуњавања сврхе. Да, рачунају се и мали гестови, свака подршка и помоћ, нарочито када не очекујете ништа заузврат или знате да онај коме помажете нема могућност да вам се одужи.

За оне ипак скептичне или циничне, мало науке: бројне су и важне студије доказале да су људи срећнији када троше на друге више него на себе, или још важније – да је великодушност одлична за наше здравље. Широки спектар истраживања довео је до закључка да су те две ствари, чак и међу болеснима и старијима, међусобно повезане. Штавише, поред смањења нивоа стреса, људи који су помагали и пружали друштвену подршку другима повећали су своје здравствене користи чак и кад је реч о хроничним болестима.

Пошто свака година доноси обећања о новим плановима, од новог погледа на живот до нове дијете, нека наш план овај пут буде више бриге о другима. Подсећање на важност добročинства, на мала дела пажње и људскости.

Јер – добро које чинимо увек има начин да нам се врати. Можда не преко истих људи или на исти начин, али се враћа. С том вером, будите нам несебични, љубазни и великодушни, са здравим и широким срцем.

Срећна Нова година! И нека нам буде најбоља!

М. Јовановић

РЕЉА ОГЊЕНОВИЋ ИМЕНОВАН ЗА ДИРЕКТОРА РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Обезбедићемо континуитет са већ постојећим позитивним трендом

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање на седници која је одржана 29. децембра 2022. године донео је одлуку о именовану Реље Огњеновића за директора Републичког фонда ПИО. Влада Републике Србије је на својој 16. седници, одржаној 15. децембра 2022, донела решење о давању претходне сагласности на предлог Управног одбора о именовану Реље Огњеновића, кога је Управни одбор на седници одржаној 1. децембра ове године једногласно предложио као адекватног и одговарајућег кандидата за ову врло одговорну позицију.

Управни одбор је увидом у податке из пријава, документа и доказе достављене уз пријаву, након разматрања благовремено примљених пријава, биографија и предлога програма рада и развоја Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и након обављеног усменог разговора са кандидатима, могао да стекне свеобухватну слику о кандидатима и о компетенцијама које препоручују кандидата за руководиоца. Имајући у виду досадашњи рад и ангажованост кандидата Реље Огњеновића, који је у последње две и по године на радном месту заменика директора Фонда показао добре резултате рада, склоност ка функционалној организацији и да је предузео конкретне активности

Реља Огњеновић

на модернизацији пословних процеса, пре свега у основној делатности, Управни одбор је једногласно подржао предлог да кандидат за директора Фонда буде Реља Огњеновић. Визија даљег развоја Фонда коју је Огњено-

вић предочио УО веома је реална, обезбеђује континуитет са развојним пројектима који су већ имплементирани или покренути и доследно обезбеђује надградњу Фонда као институције која ће на најквалитетнији и најбржи начин омогућити корисницима и осигураницима остваривање и коришћење права из ПИО.

Свој Програм рада и развоја Фонда Реља Огњеновић заснива на активностима које је већ иницирао у досадашњем раду, као и на континуитету са оствареним резултатима, а који су довели до функционалних промена и допринели модернизацији радних процеса, дигитализацији пословања, ажурности у основној делатности, рационализацији трошкова, управљању имовином по принципима корисности и сврсисходности, пуној транспарентности у раду, као и бољој организацији, едукацији и мотивацији запослених.

Реља Огњеновић испуњава све услове за место директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање који су прописани Законом о пензијском и инвалидском осигурању, по питању образовања, потребног искуства са високом стручном спремом и доказане стручности у раду.

Одлука Управног одбора примењује се од 1. фебруара 2023, односно по истеку мандата постојећег директора. **Г. О.**

РЕДОВНО УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА И НОВЧАНИХ НАКНАДА

Принадлежности веће за 12,1 одсто

Свим корисницима пензија од исплате за јануар 2023. године пензије ће бити увећане за 12,1 одсто, што ће кумулативно са новембарским повећањем представљати раст пензија од 20,8 одсто. За исти проценат усклађују се и новчане накнаде. Овако усклађене пензије и накнаде биће исплаћене у фебруару 2023. године.

У складу са недавним изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, почев од исплате за месец јануар 2023. пензије ће се усклађивати у зависности од процентуалног учешћа износа пензија и новчаног износа као увећања уз пензију, у износу бруто домаћег производа, односно биће примењена тзв. швајцарска формула плус.

Овај облик усклађивања пензија има три модалитета у зависности од тога колико процентуално износи учешће пензија у бруто домаћем производу: уколико је

учешће пензија у БДП-у мање од 10 одсто, пензије ће се усклађивати у проценту промене просечне зараде без пореза и доприноса; уколико то учешће износи 10 или више од 10 а мање од 10,5 одсто, пензије ће се усклађивати у проценту који представља збир половине процента промене потрошачких цена и половине процента промене просечне зараде без пореза и доприноса; док ће се уколико је учешће пензија у БДП-у 10,5 одсто или више, усклађивање вршити у проценту промене потрошачких цена.

Повишица од 12,1 одсто која ће пензионерима бити исплаћена у фебруару 2023. године са пензијом за јануар усклађена је применом првог модела пошто пензије у бруто домаћем производу тренутно учествују са 9,3 процента.

Пензионери су у новембру, да подсети-мо, имали и ванредно усклађивање пен-

зија од девет одсто које је у целини покривено средствима из изворних прихода Фонда ПИО.

Влада Републике Србије донела је на седници од 22. децембра и Уредбу о условима, висини, обухвату пензија и динамичи исплате новчаног износа као увећања уз пензију, која представља наставак спровођења мера заштите и побољшања стандарда корисника права пензијског и инвалидског осигурања.

Уредбом је прописано да се новчани износ као увећање уз пензију исплаћује корисницима старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије која од децембра 2022. до новембра 2023. године не прелази износ од 43.645,99 динара.

У овом временском интервалу новчани износ исплаћиваће се, као и до сада, месечно уз пензију. **М. Јовановић**

У САНУ ОДРЖАНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ТЕМУ БУДУЋНОСТ СТАРЕЊА

Државни пензијски систем ће постојати и за 50 година

Пре тачно сто година је држава, тада Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, донела Закон о социјалном осигурању којим је поставила темеље данашњег пензијског система у Србији заснованог на Бизмарковом моделу. Бизмарков модел обавезног социјалног осигурања функционише и данас, а пред демографским изазовима се мењао и мењаће се и даље. Управо је ово била тема конференције коју је организовао Фискални савет Републике Србије почетком децембра у Српској академији наука и уметности.

Суштина Бизмарковог модела социјалног осигурања је међугенерациска солидарност, односно исплата пензија постојећих пензионера из средстава прикупљених од доприноса које издвајају тренутно запослени. Овај модел прихватио је највећи број држава, мада се у Британији паралелно развијао и Беверицов модел, по коме држава није имала потребу да обезбеђује пензије, већ базичну заштиту од глади, а за остало грађани се сами сналазе.

Закон о социјалном осигурању из 1922. године је предвиђао да се ради до 70. године живота, стопа доприноса је износила 18 одсто, а висина пензије је била директно пропорционална уплаћеним доприносима за пензијско и инвалидско осигурање током радног века. Закон је предвиђао и могућност номиналног смањења пензија у случају економских турбуленција.

Након Другог светског рата пензијски систем се развија у промењеном окружењу и 1957. држава доноси Закон о пензијском осигурању, којим се релаксирају услови за остваривање права на пензију.

Најбоље време за пензионере, и законодавно и материјално, донео је Основни закон о

Никола Алтипармаков

пензијском осигурању из 1964. године. Како је у излагању истакао Никола Алтипармаков, члан Фискалног савета, уведен је систем по коме су радници са 40 година стажа могли да рачунају на пензију у висини 85 одсто своје плате.

– За основицу се узимало десет најбољих година рада, мушкарци су ишли у пензију са 60, а жене са 50 година живота. Тај закон је увео пенале за превремено пензионисање, и то три до четири одсто за сваку годину. Тако да смо ми последњом реформом заправо вратили пенале још из тог времена – рекао је Алтипармаков.

Шездесетих година почиње демографско старење у Србији, а тиме и проблем за пензијске системе у свим државама јер се број радника смањује, као и приходи од доприноса, а број пензионера се повећава.

Законом о основним правима из ПИО из 1982. године пензије се повећавају иако је било јасно да ће се створити проблем, индексација је била фискално неодржива. Криза пензијског система је увела државу у фискалну кризу, што је претходило распаду СФРЈ.

Деведесетих година пензијски систем у Србији се стихијски кретао. Социјални мир у држави обезбеђиван је кроз пензијски систем, хиперинфлација је разорила финансијску супстанцу, изостале су неопходне реформе система и било је неопходно да се предузму хитне мере.

Законом из 2001. тренутно се мењају услови за старосну пензију и мушкарцима је услов 63, а женама 58 година живота. Априла 2003. године доноси се нови Закон о ПИО, са коренитим реформама, уводи се

бодовни систем и швајцарска формула за усклађивање пензија; мења се дефиниција инвалидности чиме су значајно поострени услови за остваривање права на инвалидску пензију.

Већ 2005. године смањује се индексација и своди се на раст цена, а подиже се старосна граница за одлазак у пензију (мушкарци са 65, а жене са 60 година живота). Ванредним повећањем пензија за 21 одсто у 2008. експлодирани су расходи и урушен је пензијски систем. Стање се доводи у баланс пензијском реформом из 2014. године, враћени су пенали за превремено пензионисање и изједначена старосна доб као услов за пензију за жене и мушкарце, са прелазним периодом до 2032. године. Постепено је почео опоравак односа броја пензионера и запослених, да би се 2021. године констатовало да је пензијски систем стабилизан. Расходи за пензије су испод 10 одсто БДП и све будуће мере иду у правцу одржавања добрих резултата и фискално и социјално.

Према речима Николе Алтипармакова, што се тиче померања границе за одлазак у пензију, Србија је 2014. године урадила добар посао. О томе, како је истакао, не морамо да размишљамо до краја ове деценије, али касније ће се померање дешавати, као и свуда у свету. Фискални савет је радио анализе везане за категорију старијих који нису остварили доходак и не испуњавају услове за пензију и који би могли да остваре подршку кроз проширени постојећи систем социјалне помоћи. Тзв. социјалне пензије би могле бити буџетски прихватљиве и то би требало да буде предмет разматрања у наредном периоду.

– Државни пензијски систем ће постојати и за 50 година, у то

ПРЕДСТАВНИЦИ ФОНДА ПИО НА СКУПШТИНИ СП ВОЈВОДИНЕ

Добра сарадња Фонда и два савеза

Председник Управног одбора Републичког фонда ПИО, Данило Вујичић, и директор Покрајинског фонда ПИО, Славко Имрић, присуствовали су, у име Фонда, седници Скупштине Савеза пензионера Војводине (СПВ) одржаној 14. децембра у Новом Саду. На скупу су били и проф. др Андреја Савић, председник, и Драган Петковић, секретар Савеза пензионера Србије (САПЕНС).

Председник СПВ и члан Управног одбора Фонда ПИО, Милан Ненадић, истакао је да су пензионери задовољни укупним процентом повећања пензија и додацима на пензију које им је држава исплатила у 2022, као и најављеним усклађивањем пензија у проценту од 12,1 одсто од првог јануара 2023. године. Према његовим речима, укупна повећања пензија у овом периоду ће бити довољна да се покрију инфлаторна кретања. Ненадић је говорио и о другим аспектима социјалног положаја пензионера те навео активности које је СПВ успешно спровео у заштити животног стандарда корисника пензија у Војводини. Посебно је похвалио традиционално одличну сарадњу са Фондом ПИО приликом реализације средстава намењених побољшању друштвеног стандарда пензионера, према Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО.

Председник УО РФ ПИО Данило Вујичић поздравио је присутне у име Фонда.

– Важно је да су новембарске пензије са увећањем од девет процената исплаћене сада у децембру и да ће од 1. јануара 2023. бити више за још 12,1 одсто. Да су сигурне и да ће бити редовне. Важно је рећи и да смо ми успели да у овој години већину пензија исплатимо из сопствених средстава, односно, изворних прихода Фонда ПИО, што је велики успех у односу на ранији период када је држава дотирала из буџета са

Милан Ненадић, председник СПВ, Данило Вујичић, председник Управног одбора РФ ПИО, проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а, и Славко Имрић, директор ПФ

скоро 50 одсто средстава сваку исплату пензија. Желим да истакнем и да је Фонд ПИО уложио значајна средства у Покрајински фонд ради побољшања услова за рад наших филијала са подручја Војводине. Изградил смо прелепу, модерну пословну зграду Филијале РФ ПИО Нови Сад на коју смо ми у Фонду поносни. Планирамо да обновимо и већину филијала и испостава у Војводини, тако да смо задовољни својим резултатима на подизању квалитета услуга Фонда у Покрајини – рекао је Данило Вујичић.

Проф. др Андреја Савић је истакао да му је драго што је и на тој Скупштини, кроз заједничке активности на заштити права и интереса пензионерске популације, видљива синтеза и синергија државе, односно РФ ПИО, и САПЕНС-а и СПВ. Навео је да је задовољан што су као најмасовнија репрезентативна организација пензионера у Србији прихваћени, заједно са другим стратешким партнерима, и у Скупштини и у Влади Републике Србије као кредибилни саговорници у конструктивном дијалогу око креирања законских предлога из домена побољшања услова живота и материјалног стандарда пензионера. Савић је апострофирало као велики успех организације на републичком нивоу очување модела организовања Олимпијаде трећег доба као масовне кул-

турно спортско рекреативне манифестације корисника пензија РФ ПИО у веома тешким условима пандемије коронавируса.

– Дивно је чути да смо ове године од укупно 24 округа у Србији, у 23 округа реализовали регионалне олимпијаде, и на крају централну манифестацију у Врњачкој Бањи. Наши пензионери из Војводине су у свему томе имали веома значајну улогу. Градско удружење Зрењанин је организовало Прву олимпијаду трећег доба на покрајинском нивоу, ГУП Суботица смотру хорова на републичком нивоу, а екипа ОУП Ковачица је остварила велики успех освојивши прво место у укупном пласману на централној манифестацији у Врњачкој Бањи – казао је Савић.

Директор ПФ Славко Имрић истакао је да је Фонд успешном и благовременом исплатом новембарских пензија са увећањем од девет одсто само потврдио да финансијски стоји на чврстим ногама, те да пензије исплаћује највећим делом из својих изворних прихода.

– Сталним увећањем прихода од доприноса и корисници пензија РФ ПИО ће имати више средстава на располагању за спровођење својих активности према Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, што се перманентно успешно реализује – истакао је Имрић.

М. Мекеровић

На скупу и представници Фонда

Дводневни симпозијум „Будућност старења“, који је у Српској академији наука и уметности одржан 1. и 2. децембра, био је посвећен мултидисциплинарној анализи овог феномена који је присутан у највећем сегменту европског друштва. Делу скупа под називом „Сто година Бизмарковог пензијског система у бившој Југославији: прошлост, садашњост и будућност у 21. веку“ присуствовали су и представници Републичког фонда ПИО: Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове, Јелица Тимотијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу и Иван Мимић, саветник директора Фонда.

садашње генерације не морају да сумњају. Извесно је да ће кроз 50 година приватна штедња за старост бити заступљенија него данас, али ће доминантни извор прихода у старости за већину грађана, нарочито оне са просечним и исподпросечним приходима и даље бити државни пензијски систем, закључио је Никола Алтипармаков, члан Фискалног савета Републике Србије.

Ј. Тимотијевић

КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА НА ПЕНЗИЈУ И НА НОВЧАНЕ НАКНАДЕ

Промена банке без потврде о сагл

Обично се у „Гласу осигураника“ бавимо питањима у вези са остваривањем права на пензију или на неку од законом прописаних новчаних накнада, као што су оне за помоћ и негу другог лица или телесно оштећење. Наравно, то и јесте најважнија тема за већину осигураника који су при крају радног века и планирају пензионисање, као и за чланове породица преминулих осигураника. Међутим, посао Фонда на престаје доношењем решења којим се неком лицу признаје право. Некада је за исплату стеченог права било довољно правилно написати адресу пребивалишта на захтеву. Поштари би затим лако „проналазили“ кориснике и доносили им прву пензију, а свако би накнадно могао да се одлучи да убудуће свој новац прима на банковни рачун, па чак и да се предомисли и поново се врати исплати путем поште.

Пензије на текући рачун

Промене Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2019. године условиле су да свако лице мора Фонду да достави потврду о отвореном текућем рачуну у пословној банци на који ће се вршити исплата права. Ову потврду издаје банка код које је рачун отворен и она истовремено служи и да се банка обавести да ће то лице убудуће примати пензију. Имајући у виду да је овај податак неопходан да би се успоставила исплата, најбоље је да се потврда о текућем рачуну приложи при подношењу захтева за пензију, односно новчану накнаду. Избор банке је у потпуности препуштен вољи корисника права, односно исплата је могућа преко свих пословних банака које раде у Републици Србији. Корисници који су од раније примали исплату путем поштанских услуга могу и даље тако да примају стечене пензије и накнаде, чак и у случају да након измена Закона оства-

ре неко ново право које ће се несметано исплаћивати уз оно које је раније стечено. Наравно, ови корисници могу да одлуче да исплату убудуће примају на банковни рачун, али након те промене више не могу да се врате на стари начин исплате.

Веома је важно да се при подношењу захтева исправно наведе адреса пребивалишта која се слаже са званичном адресом, уписаном у личну карту. У противном може да дође до отежане комуникације са будућим пензионером због чега некада долази и до проблема у исплати али, на пример, и у коришћењу здравственог осигурања. У случају да пензионер има пребивалиште ван Републике Србије, исплата се врши на девизни рачун у иностраној банци коју корисник изабере, а о коме такође обавештава Фонд одговарајућим документом који издаје банка. Исплата пензије у иностранство може да буде условљена и редовним достављањем потврда о животу. Ова потврда се тражи како би се избегло да због касног сазнања о смрти корисника дође до великог износа преплате, а затим и до потребе да се води компликован поступак за повраћај тог износа од наследника умрлог. Динамика и потреба да се доставља потврда о животу разликује се у зависно-

сти од државе пребивалишта, па је најбоље да се заинтересовани корисници који живе у иностранству прецизно информишу, што могу да учине и позивом или упућивањем електронске поште Контакт центру Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Чињеница да неко лице има пребивалиште у иностранству може да буде од значаја и за исплату новчаних накнада као и Законом одређеног најнижег износа пензије.

Преко пуномоћника или на рачун установе

Сва лица могу да бирају банку чије ће услуге користити и након почетка исплате пензије или накнаде. Овогодишња новина је да при промени банке више није потребно од претходне банке тражити сагласност за пребацивање исплате у другу банку. Наиме, ова обавеза је представљала својеврсну заштиту у случајевима када корисник рачуна има дуговања која би можда било теже наплатити ако се промени банка и управо у таквим случајевима би сагласност банке изостала, што је неретко изазивало незадовољство корисника. Ова пракса је пре неколико месеци промењена и сада је за промену банке довољно донети потврду о новом рачуну, слично као и када се захтев први пут подноси.

Међутим, постоје изузеци, случајеви у којима се и даље тражи сагласност банке за промену рачуна. То је и даље неопходно у ситуацијама када се исплата сели у инострану банку, као и када се тражи да се исплата убудуће врши на рачун овлашћеног лица или посредством установе за смештај старих особа.

У случају да корисник тражи да се исплата врши на рачун овлашћеног пуномоћника неопходна је достава пуномоћја овереног код јавног бележника или друге овлашћене институције. На пример, пуномоћје може да се овери и у конзулату Републике Србије за кориснике са пребивалиштем у иностранству. У пуномоћју се изричито наводи да се овлашћује друго лице да у име корисника права, на свој рачун, прима припадајуће месечне износе. Овакво пуномоћје важи до опозива, односно до смрти корисника или лица које је опуномоћено. У случају опозива пуномоћја, корисник права је дужан да достави податке о свом рачуну у банци, или ново пуномоћје другом лицу, како би се исплата несметано наставила. Када се исплата пензије или других права врши кориснику који је смештен у одговарајућу установу за смештај (нпр. старих особа), исплата може да се врши и

асности

преко те установе, па је могуће и да се од пензије непосредно намирују трошкови смештаја, делимично или у целости, док преостали део пензије остаје на располагању кориснику права.

Пензионери такође могу да користе и погодност да на рате које се непосредно обустављају од пензије плате робу или услугу од предузећа која су са Републичким фондом за пензијско и инвалидско осигурање закључила одговарајуће уговоре. На овај начин пензионер може да купи нешто што му је потребно без коришћења чекова или готовине. Обавештење о дугу доставља се Фонду који од пензије врши обуставу одговарајућег износа кроз месечне рате.

Важно је нагласити и да сви пензионери имају обавезу да о променама које су наступиле након остваривања права треба да обавесте организациону јединицу Фонда која врши исплату. Тако, на пример, корисници породичних пензија треба да доставе обавештење о запослењу, а деца и о завршетку школовања. Сви корисници треба да пријаве промену адресе пребивалишта, а нарочито лица која се у току коришћења права преселе у иностранство, како због евиденције нове адресе, тако и због евентуалних промена у исплати појединих права.

У случају да дође до престанка исплате због околности које су на страни корисника права, а то се најчешће дешава због недостављања податка о промени адресе што онемогућава достављање позива, може доћи и до обуставе исплате. Исплата се поново успоставља тек на захтев корисника, уз достављање потребне документације. У том случају се доспели износи права исплаћују највише 12 месеци уназад од дана поднетог захтева за исплату, па је и због тога важно да се сви значајни подаци и информације достављају благовремено.

М. Мирић

Промоција апликације „СОС за глуве“

Презентацији апликације присуствовала и премијерка Ана Брнабић

У просторијама Градске организације глувих Београда (ГОГ Београд) 1. децембра 2022. године одржана је промоција апликације „СОС за глуве“ која им омогућава телефонске позиве са чујућим особама. Презентацији апликације присуствовала је председница Владе Републике Србије, Ана Брнабић, као и министар информисања и телекомуникација Михаило Јовановић и помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, Биљана Баршевић.

Премијерка је том приликом истакла да су за успешну Србију, заједно са снажном привредом и образовањем, неопходне инклузија и емпатија у друштву, нагласивши да је потребно пружити једнаке шансе свим грађанима. Указујући на то да већинско становништво не зна за многе проблеме са којима се суочавају особе са инвалидитетом, Ана Брнабић је навела да, рецимо, глуве особе не могу да остваре право на образовање без личног асистента.

Премијерка је истовремено исказала захвалност телекомуникационим компанијама на томе што ће позиви „СОС за глуве“ бити бесплатни.

Ова апликација, јединствена на нашим просторима и у региону, има посебан значај јер омогућава глувим и наглувим особама да превазиђу комуникацијске баријере и остваре једно од основних права, а то је право на слободу мишљења и изражавања. Једноставна за коришћење, својим напредним функцијама апликација обезбеђује лаку размену информација и комуникацију која се остварује превођењем са српског знаковног језика на српски језик и обрнуто.

Изузетно је важно за све глуве у Србији што путем апликације могу да позову хитну помоћ, полицију и друге хитне службе у било ком тренутку и да у Националном преводилачком центру за знаковни језик добију услугу превођења тако што глува особа почиње видео-позив са тумачем из Центра, који позива жељени телефонски број, а затим симултано преводи разговор између глуве особе и позваног контакта.

Глуве особе раније су знале да кажу да смеју да буду болесне само радним данима, нико ноћу и викендом, међутим, на овај начин им је пружена сигурност да ће у било које доба дана или ноћи у кризним ситуацијама имати комуникацијску подршку. Треба нагла-

сити да поред могућности да самостално позивају хитне службе, глуве особе моћи ће да добију услугу превода и у било којој другој области те више неће морати да зависе од породице, пријатеља, комшија.

У ГОГ Београд истичу да ће глуве особе позивањем Центра, путем апликације моћи да добију информацију о редоследу позива, приоритет у пружању услуга у хитним случајевима и, што је најважније, јединствену услугу која неће зависити од ограничених могућности комуникацијских апликација које су се до сада користиле.

Детаљно видео упутство о коришћењу апликације на српском знаковном језику корисници могу пронаћи на друштвеним мрежама ГОГ Београд, а пошто је ово прва апликација тог типа у региону, потребно је да прође мало времена како би се и запослени и корисници навикли на систем рада апликације и упознали са свим њеним функцијама. Као што је било очекивано, сусрећемо се и са одређеним потешкоћама које ћемо решавати у ходу, кажу у Градској организацији глувих.

За мање од месец дана апликацију је преузело више од 500 грађана из целе Србије.

Драгана Лукић Лазовић

Е-аграр уместо шалтера

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде најавило је да ће од фебруара 2023. године покренути платформу е-аграр преко које ће бити олакшана регистрација газдинстава и подношење захтева за субвенције. На тај начин ће бити обезбеђена и њихова транспарентност.

Према мишљењу стручњака, циљеви преласка на онлајн вођење посла су ефикасност и уштеда времена, а неспорна је и могућност да пољопривредник у сваком тренутку сазна у којој фази је његов захтев. Све ће то моћи да се одради без директног контакта са запосленима.

План је да 450.000 регистрованих газдинстава постепено пређе на дигитално вођење послова, па оно у почетку неће бити обавезно. У надлежном министарству очекују да ће процес прилагођавања трајати вероватно током целе наредне године, а крајњи циљ јесте јединствена база података која ће моћи да се користи.

Осим што ће моћи да провере да ли су исправно и у року поднели захтев за субвенцију, корисници ће преко апликације добијати и обавештења о температури земљишта, климатским променама и условима производње.

Уручено Покрајинско признање „Људевит Мичатек“

Председник Покрајинске владе Игор Мировић уручио је 9. децембра, у Холу Покрајинске владе, Покрајинско признање у области људских и мањинских права „Људевит Мичатек“ Сузани Кујунџић Остојић, председници Националног савета буњевачке националне мањине. Ово признање се додељује поводом 10. децембра, Међународног дана људских права.

– Разлог да 10. децембар буде датум од покрајинског значаја била је најшира сагласност да управо Аутономна Покрајина Војводина и цела Република Србија јесу пример поштовања свих права садржаних у Универзалној декларацији о људским правима из 1948. године. Војводина је место складног заједничког живота равноправних људи, равноправних нација и равноправних конфесија, место вековима грађене и брижно чуване толеранције, као и међусобног преплитања различитих културолошких образаца – рекао је овом приликом Игор Мировић.

Лауреат Сузана Кујунџић Остојић изјавила је да је признање изузетно значајно за њу и њен дугогодишњи рад, али и за Буњевце који вековима чувају свој идентитет, а у том настојању су имали подршку Покрајинске владе.

Изложба удружења ОСИ у Новом Саду

Координациони одбор организација особа са инвалидитетом града Новог Сада, који чине девет удружења, организовао је продајну изложбу уметничких радова својих чланова 6. децембра у Галерији „Мацут“ на СПЕНС-у Новом Саду.

На овој манифестацији били су изложени ручни радови ОСИ са њихових радионица, као и уметничке слике академских сликара настале на ликовним колонијама. Катарина Вукелић, из Координационог одбора ОСИ, истакла је да је ова продајна изложба организована ради промовисања уметничког стваралаштва особа са

инвалидитетом, те да би и на тај начин оне биле видљиве да су ту међу нама и да заслужују нашу пажњу.

Чланови Координационог одбора су: Удружење параплегичара и квадриплегичара новосадског региона, Удружење оболелих од мултипле склерозе ЈБО „Мултис“ Нови Сад, Удружење грађана дечије и церебралне парализе ЈБО Нови Сад, Градска организација слепих Нови Сад, Удружење дистрофичара ЈБО Нови Сад, Удружење за помоћ МНРО града Новог Сада, Удружење цивилних инвалида рата Нови Сад, Удружење ратних војних инвалида града Новог Сада и Организација глувих Нови Сад.

У Лесковцу акција „Србија сади“

У лесковачком крају припадници свих генерација, од школараца до пензионера, прикључили су се акцији „Србија сади“, коју град Лесковац са Одељењем за заштиту животне средине и уз подршку Министарства за заштиту животне средине, спроводи ове године. „Пошумљавање јавних зелених површина у Лесковцу“, како се званично зове акција, већ је реализовано, између осталог, у Спомен парку где су засађени четинари.

Сличне акције, на површини од 15 хектара, спроводе се и у свим већим местима и тако се доприноси очувању природе и лепшем изгледу тих крајева.

Укупна вредност пројекта је 2,6 милиона динара, од којих је Министарство за заштиту животне средине обезбедило два милиона, а град Лесковац 600.000 динара. Иначе, намера локалне самоуправе је да акција буде традиционална и да наредних година за ту намену у буџету буду издвојена и већа средства.

Просечна зарада у октобру – 75.353 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за октобар 2022. године износила је 104.039 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 75.353 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар–октобар 2022, у односу на исти период 2021. године, износио је 14 одсто номинално, односно 2,4 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 13,9 процената номинално и за 2,3 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за октобар 2022. номинално је већа за 14,2, а реално је мања за 0,7 одсто, док је просечна нето зарада номинално већа за 14,1, а реално мања за 0,8 процената.

Медијална нето зарада за октобар 2022. године износила је 57.810 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до тог износа.

Познати први резултати Пописа

У Србији живи 6.690.887 становника, што је за 6,9 одсто мање него на попису 2011. године, резултати су који показују стање на дан 30. септембра 2022, а саопштио их је Републички завод за статистику.

Према првим резултатима Пописа становништва, домаћинства и станова 2022, укупан број становника смањен је за 495.975, а пад је забележен у свим регионима осим у Београдском, где је дошло до пораста и то за око 1,6 одсто или 26.123 становника. Подаци су показали да је највећи пораст броја станова забележен такође у Београду (18,55 одсто), а што се тиче укупног броја домаћинства, у осталим деловима није забележена значајнија промена (пораст од 1,33 одсто), док је укупан број станова већи за 12,26 процената у односу на Попис 2011. Последњим пописом прикупљени су подаци о 2.520.854 домаћинства и 3.628.175 станова.

Попис је спроведен од 1. до 31. октобра ове године, с тим што је у неколико већих градова теренско прикупљање података продужено до 7. односно до 17. новембра.

Републички завод за статистику у саопштењу је објаснио да су први резултати Пописа подложни променама током статистичке обраде података, а да ће коначни резултати бити објављени сукцесивно, и то од априла 2023. до јуна 2024. године.

Шљивовица на листи културног наслеђа

Министарство културе је 2021. године номинувало шљивовицу за Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа човечанства на предлог Етнографског музеја у Београду и Народног музеја у Чачку. Поред четири добра која се већ налазе на овој листи (слава, коло, певање уз гусле, грнчарије из села Злакуса), на њој се коначно од децембра 2022. нашла и ракија шљивовица.

Као што је многим познато, за њену припрему је потребно знање и вештина а битна је и култура гајења воћки познатих сорти, маџарке, ранке, чачанске лепотице. У казан се ставља само плод који би се појео, онај који је укусан, сочан и пун. Даљу процедуру познају сви произвођачи али су ипак само неки прави мајстори.

Поред уобичајених прилика у којима се конзумира, шљивовица је призната и у народној медицини где јој се често додају лековите траве. Препеченица, позната и као „љута“ и „мученица“, прави се широм земље а важи да су најпознатији произвођачи из централне Србије.

Панчево: награде привредницима

У Привредној комори Панчево, на свечаној седници одржаној 5. децембра, Привредна комора Србије уручила је награде привредницима Јужног Баната.

Плакета ПКС за пословни успех у сектору пољопривреде додељена је предузећу „Агромиленијум доо“ из Банатског Новог Села, а за пословни успех у сектору индустрије предузећу „Eucosons Group“ из Вршца.

Плакету за пословни успех у сектору услуга добило је предузеће „Корал“ из Панчева, док је плакета ПКС за привредника године уручена предузећу „Беба професионал“ из Панчева.

Плакета за три деценије успешног пословања припала је предузећима „Алтех“ из Панчева и „ТИМ“ Банатски Карловац, а за 20 година успешног рада предузећима „Минесал“ доо Панчево и „Металац“, Банатско Ново Село.

Награду Привредне коморе Србије за пословни успех добила је и Млекара доо Панчево и њима је признање уручено 9. децембра у Београду.

Хумани Врањанци

Друштво онколошких пацијената из Врања и локално такси удружење Lux city најновији су пример солидарности, али и доказ да хуманост нема цену. Захваљујући доброј вољи и на заједничку иницијативу актера ове приче оболели од рака из тог града имаће бесплатан превоз након хемиотерапије током целе 2023. године. У акцији су учествовали таксисти који су се једногласно договорили да у току вожње неће укључивати таксиметре.

– То је један скроман допринос и хтели смо да помогнемо бар на неки начин. Сви знамо у каквој су ситуацију оболели од карцинома, што здравствено, што финансијски, и да је лечење јако напорно и скупо. Посебно радује да смо покренули талас хуманости – рекла је чланица овог друштва Весна Милетић.

Првобитна идеја је била да акција траје од 1. до 31. децембра, али када су актери видели колико тај гест оболелима од карцинома значи у току примања агресивних терапија, одлука је убрзо промењена.

Друштво онколошких болесника из Врања је врло активно и за само годину дана колико постоје учествовали су у бројним хуманитарним акцијама, организовали око 100 бесплатних прегледа како за своје чланове тако и за здраву популацију, а издејствовали су и да се у оквиру примарне здравствене заштите отворе тзв. онколошке ординације. Тренутно броје око 70 чланова и како кажу, свим људима добре воље врата су широм отворена.

МИНИСТАР НИКОЛА СЕЛАКОВИЋ У ЛЕСКОВЦУ НА МЕЂУНАРОДНИ ДАН ОСИ

Укључивање у процес рада

Поводом обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, посетио је 3. децембра Лесковац, заједно са државним секретаром Миомиром Ђорђевићем и помоћником министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом Биљаном Барошевић.

Селаковић је у Лесковцу обишао Спортско-рекреативни центар „Дубочица“ који је, уз подршку Министарства, први пут од оснивања 1983. године постао доступан особама са инвалидитетом захваљујући уградњи лифта и столице за базен. Министар је захвалио представницима Удружења оболелих од мултипле склерозе Лесковца који су иницирали решавање питања приступачности те установе чиме су својим члановима, али и другим особама са инвалидитетом, омогућили да несметано користе садржаје Центра. Никола Селаковић је нагласио да само одговорним присту-

Министар Никола Селаковић у Лесковцу обишао изложбу радова ОСИ

пом и посвећеношћу може да се допринесе укључивању ОСИ у све сегменте живота, посебно у процес рада, те да је задатак државе да унапреди њихов положај у друштву и услове за запошљавање, посебно имајући у виду да су особе са инвалидитетом добри радници.

Министар је најавио да ће у наредном периоду бити решено

питање приступачности у лесковачком Народном музеју, што је од значаја за особе са инвалидитетом које ту живе али и за оне који ће посетити овај град.

– Важни датуми су прилика да скренемо пажњу на положај особа са инвалидитетом у друштву, али наша брига о овој осетљивој категорији грађана је свакодневна, и у периоду пред

нама биће још интензивнија – истакао је министар.

Никола Селаковић обишао је затим у Лесковачком културном центру изложбу радова са ликовног конкурса који је поводом 3. децембра, уз подршку Министарства, реализовало Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама Лесковца.

У Свечаној сали града Лесковца организован је и традиционални пријем представника удружења ОСИ са територије града коме је присуствовао и министар Никола Селаковић. Министар је том приликом подсетио да је у последње две године ресорно министарство уложило средства у адаптацију и уређење просторија два лесковачка удружења – Удружења оболелих од мултипле склерозе и Удружења МНРО „Дуга“. У истом периоду за пројектно финансирање лесковачких удружења из републичког буџета издвојено је 12 милиона динара, од којих је пет милиона утрошено на изградњу лифта у СРЦ „Дубочица“. **Г. О.**

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ

Награде за најбоље ученике и добру сарадњу

На завршној свечаности у Библиотеци „Др Милан Будимир“, коју је Савез слепих Србије организовао 22. децембра поводом краја пословне године, у присуству представника министарства, државних институција, Српске православне цркве, невладиног и бизнис сектора, проглашени су најбољи слепи ученици и студенти. Том приликом уручене су им захвалнице, награде и поклон пакетићи. Захвалнице су такође уручене и представницима државних институција и друштвено одговорних компанија које су у 2022. подржавале и помагале рад Савеза.

Председник Савеза слепих Србије, Милан Стошић, истакао је на свечаности да је улагање у образовање и ученике и студен-

Милан Стошић и Биљана Барошевић

те од велике важности за рад те организације и да је то прилика да Савез на скроман начин захвали најзаслужнијим институцијама

и појединцима, као и представницима бизнис сектора на континуираној подршци. Захвалницу за добру сарадњу добило је и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, на чему је захвалила помоћница министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, Биљана Барошевић.

– Заједничким радом и међусобном подршком можемо да покажемо да не постоје границе и да је сваки циљ остварив уколико предано радимо, стварајући тако Србију без баријера – истакла је Барошевић.

Награда за најбоље ученике и студенте у Савезу је установљена још 2006. године са циљем да се млади људи подстакну да се образују и стичу нова знања.

Овог пута додељена је за шесторо деце из целе Србије, која се школују у систему инклузивног образовања, у категоријама најбољих ученика у основној и средњој школи и у категорији најбољи студенти.

На свечаности је било речи и о проблемима са којима се следе и слабовиде особе сусрећу, и као најчешћи се наводе проблем образовања и запошљавања. Из Савеза слепих Србије поручили су послодавцима да следе и слабовиде особе могу да буду веома добре у различитим областима за које се школују и апеловали су на њих да им пруже прилику да се покажу, те да их не посматрају кроз инвалидитет већ кроз оно што могу да ураде.

Јелена Томић

СИР ВОЈВОДИНЕ СВЕЧАНО ОБЕЛЕЖИО 3. ДЕЦЕМБАР

Значајна подршка државе

Савез инвалида рада (СИР) Војводине организовао је 30. новембра у просторијама Савеза самосталних синдиката у Новом Саду свечану прославу 3. децембра – Међународног дана особа са инвалидитетом и 58 година постојања и рада Савеза. Свечаност је одржана уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и под покровитељством Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Манифестацији су поред представника 32 организације инвалида рада из целе Војводине присуствовали и дугогодишњи добри сарадници и пријатељи Савеза: Биљана Барошевић, помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектор за заштиту ОСИ, Јолан Корора, помоћница покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Станко Нимчевић, заменик председника СИР Србије, Томислав Стајић, секретар Већа Савеза самосталног синдиката Војводине и Светлана Ђуретић, саветница директора Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду.

Као вид међугенерациске солидарности коју СИР Војводине негује свечано су улепшали ученици четвртог разреда ОШ „Јован Поповић“ из Новог Сада надареним извођењем креативног програма под менторством учитељице Славице Медић.

Председница СИР Војводине, Стана Свиларов, је истакла да су

Међугенерациска солидарност на делу

ове године инвалиди рада успешно спровели изборе на свим нивоима.

– Изборе смо одржали од најмањих организационих јединица на локалу, па до републичког нивоа. Свуда смо изабрали руководства како је статутарно и дефинисано. Представили смо се као организација у свим локалним самоуправама, у Покрајини и ресорном Министарству, а заједно са СИР Србије учествовали смо на послу унапређења положаја инвалида рада у Србији – казала је Свиларов.

Биљана Барошевић је истакла да јој је пуно срце што присуствује прослави 58 година постојања и рада једног од најбољих савеза које подржава ресорно министарство и пренела је честитку министра Николе Селаковића поводом Међународног дана ОСИ, уз поруку да је Министарство увек спремно за наставак плодне дугогодишње сарадње.

– Уз подршку Министарства за рад Међународни дан особа са инвалидитетом обележава се широм земље различитим активностима под јединственим визуелним идентитетом у оквиру кампање „Србија без баријера“. Ми заједно стварамо Србију без баријера на челу са нашим председником Александром Вучићем, који нас је на великом скупу поводом обележавања 3. децембра 2017. године у Палати Србија позвао да сваки дан водимо рачуна о особама са инвалидитетом. Планирамо да у 2023. издвојимо мало већа средства за рад ваших организација и позивам вас да заједничким снагама урадимо све најбоље што можемо у интересу свих ОСИ у Републици – рекла је између осталог Биљана Барошевић и похвалила квалитетан и пожртвован рад Стане Свиларов на челу СИР Војводине.

Станко Нимчевић је констатовао да је од свечаног обележавања 3. децембра 2017, када је

председник Александар Вучић позвао челнике локалних самоуправа да подрже рад ових организација, сада на локалу сарадња значајно боља.

– Присуствовао сам прослави 3. децембра 2017. и на то сам поносан јер је Александар Вучић први председник Републике Србије који нас је званично примио и подржао у раду. Сећам се да је тада рекао да можемо рачунати на снажнију подршку и пажњу државе, и након тога слика на терену се изменила па сада ми у Суботици имамо већу подршку локалне самоуправе – истакао је Станко Нимчевић и захвалио Савезу самосталног синдиката на помоћи око обележавања овогодишње прославе.

Сарадницима који су допринели раду ове организације у 2022. години Стана Свиларов уручила је пригодне поклоне – уметничке слике које су настале на ликовним колонијама СИР Војводине.

М. Мектеровић

ГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА БЕОГРАД

Прослава у радној атмосфери

Седница Извршног одбора Градске организације пензионера Београд, којој су присуствовали председници свих 17 удружења пензионера општина, одржана је 22. децембра 2022. године у просторијама Клуба пензионера Бисер.

На седници, чији је домаћин било Удружење пензионера Обреновац, сумирани су резултати рада у протеклој години и договорен је прелиминарни план рада за наредну годину.

Након радног дела састанка организовано је пригодна дружење уз музику.

Г. О. Учесници свечане седнице

ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ О УЛОЗИ СТАРИЈЕ ПОПУЛАЦИЈЕ ЗА РАЗВОЈ И ОДРЖИВОСТ КОМПАНИЈА „Сребрна економија” важан ресурс

У Србији је, према подацима Републичког завода за статистику, већ сада сваки пети становник старији од 65 година, а очекивања су да ће до 2041. године то бити сваки четврти. Зато је важна „сребрна економија” и питање како да се потенцијал старијих, њихова драгоценост знања и искуства ставе у функцију друштва, рекао је државни секретар у Министарству за људска и мањинска права, Иван Бошњак, на отварању 40. по реду друштвеног дијалога, одржаног 23. децембра у Београду. Бошњак је истакао да је врло важно наћи начин како да се популација 50+ година укључи у економију јер, према тренутним подацима, „сребрна економија” бележи раст од пет одсто годишње.

На скупу који је организовало Министарство за људска и мањинска права, уз подр-

Учесници друштвеног дијалога о улози старијих

шку Популационог фонда УН у Србији, о улози компанија у заштити и промоцији људских права и социјалној инклузији у нашој земљи разговарали су, поред представника владе, и представници приватног и невладиног сектора.

– Повећањем запослености старијих радника извучимо корист за послодавца, држа-

ву и самог појединца – старијег радника. За послодавца је добробит да има запосленог који и те како може да буде преносилац неких знања и вештина које млади данас немају прилику да стекну у школама – рекла је Нада Сатарић из удружења „Amity – Снага пријатељства”, истакавши да постоје и здравствени разлози због којих би

требало охрабривати људе да што дуже раде, јер такве обавезе чине да се осећају као вредни чланови заједнице.

Сатарићева је говорила о начинима на које држава може подстаћи старије да што дуже раде, као што су балансирање између радног и приватног живота запосленог, промена ставова према старијим радницима, промовисање њихових искустава, вештина, знања и радних капацитета у циљу елиминације предрасуда и дискриминације која је изражена на тржишту рада, те слањем на усавршавање како би стицали нове вештине. Председница удружења „Amity” је закључила да су старији радници лојалнији послодавцу јер ређе иду на боловање и зарада им није на првом месту већ разумевање послодавца.

Марија Симовић-Максимовић

ИНТЕГРИСАНИ ОДГОВОР НА НАСИЉЕ НАД ЖЕНАМА И ДЕВОЈЧИЦАМА У СРБИЈИ

Унапређење превенције и заштите

Уз подршку Владе Шведске и Агенције Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (UN Women), Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова спроводио је континуирано активности усмерене на унапређење превенције и заштите од насиља у породици и партнерским односима жена из рањивих група.

Тим поводом 7. децембра, у Скупштини АПВ, организована је конференција посвећена завршетку пројекта „Интегрисани одговор на насиље над женама и девојчицама у Војводини – 3. фаза”, на којој су презентовани резултати пројекта, као и препоруке за његов наставак. Пројектом је било обухваћено више од три стотине стручњака и стручњакиња који раде као подршка женама и девојчицама жртвама насиља. Посебне активности односиле су се на

унапређење знања професионалаца из система социјалне заштите, полиције, правосуђа, здравства, просвете, о поступању у случајевима насиља.

На конференцији су представљени резултати досадашњих активности на изради локалних акционих планова, на унапређењу знања професионалаца о специфичним облицима насиља, затим о ефектима на спровођењу активности у јединицама локалне самоуправе, као и препоруке за наставак ових активности.

Помоћница покрајинског секретара мр Ђенђи Селеши представила је и Предлог нацрта Програма за заштиту жена од насиља у породици и партнерским односима и других облика родно заснованог насиља за период од 2023. до 2026. године, којим се поред наставка ранијих активности уводе и нове које се тичу медијског извештавања, вршњачког насиља, рада стручних служби.

М. Мектеровић

Више пријава

У организацији Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова и Покрајинског завода за социјалну заштиту, организована је 30. новембра конференција „Неопходност међусекторског приступа заштити жртве насиља у породици”. Том приликом је Маја Рељић Никић, шеф инспекције Покрајинског секретаријата, навела да статистички подаци из године у годину показују повећање броја пријављених случајева насиља. Према њеним речима, у 2021. години у центрима за социјални рад на територији Покрајине евидентирано је 8.369 пријава партнерског и породичног насиља.

Бољи положај инвалида рада

Општинска организација Савеза инвалида рада (СИР) Зрењанин организовала је, 2. децембра 2022, у Хотелу „Војводина“ обележавање Међународног дана особа са инвалидитетом (3. децембар) и 65 година постојања и рада. Манифестација је одржана под покровитељством Скупштине града Зрењанина, а подржали су је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Поред представника 31 месне организације ове највеће општинске организације инвалида рада у Војводини, свечаности су присуствовали и њихови дугогодишњи сарадници из Републичког фонда ПИО: Светлана Ђуретић, саветница директора Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду, Дејан Димитријевић, директор Филијале РФ ПИО Зрењанин и други. Градоначелник Зрењанина Симо Салапура, који је због обавеза био спречен да присуствује манифестацији, послао је своје честитке и позвао инвалиде рада да наставе досадашњу добру сарадњу.

Стеван Радишић, успешни председник ОО СИР Зрењанин и потпредседник СИР Војводине, подсетио је на настанак и развој

Обраћање Стевана Радишића

организације од 1957. године до данашњих дана и навео многобројне активности које су предузимане у заштити животног стандарда чланова и права која им припадају. Говорио је и о организовању културно-уметничких и спортских активности, као и осталих видова дружења и окупљања чланова. Радишић је саопштио и да је управо тих дана са пословодством компаније „Линглонг“ постигао договор о запослењу десетак зрењанинских инвалида рада.

Председник ОО СИР Зрењанин истакао је и да је укупан положај инвалида рада у друштву унапређен након формирања Сектора

за заштиту ОСИ при ресорном министарству. Посебно је нагласио добру сарадњу са помоћником министра Биљаном Барошевић, са покрајинским ресорним секретаром Предрагом Вулетићем, као и са локалном самоуправом и Фондом ПИО.

С друге стране, представници Фонда похвалили су одличну сарадњу коју запослени у РФ ПИО остварују са Стеваном Радишићем и тако добро организованим удружењем инвалида рада. Такође, позвали су их и да им се обрате за сваку врсту помоћи јер су им врата Фонда увек отворена.

М. Мектеровић

ИЗЛОЖБА СЛИКА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Таленти из креативне радионице

Изложба слика чланица Ликовне секције и радова Креативне радионице Удружења пензионера града Новог Сада одржана је 7. децембра у Галерији „Веља Мацут“ на СПЕНСУ у Новом Саду. Према речима Гордане Вукомановић, председнице Комисије за образовање Удружења, ово је њихова прва изложба такве врсте на том простору, а одржана је са циљем да старије суграђане извуче из њихове усамљености и активира их.

Изложени сликарски радови

Посетиоци изложбе су имали прилику да погледају слике Ликовне секције Удружења, рађене у различитим техникама, од акрила до акварела, али и оне настале од ексера и конца, нанизане у идеалне фигуре. Посетиоци су такође могли да уживају и у ручним радовима чланица Удружења.

М. М.

Потпредседница Удружења пензионера града Новог Сада, Милена Жарковић, каже да ово удружење годинама код својих чланова негује креативно и уметничко изражавање, и да им за то обезбеђује и простор и комплетан материјал за рад.

СМЕДЕРЕВО

Свечано обележен Дан ОСИ

Градска организација инвалида рада Смедерево је и ове године традиционално обележила 3. децембар – Међународни дан особа са инвалидитетом. Тим поводом се у Смедереву окупило 280 гостију из удружења Костолца, Великог Градишта, Младеновца, Ковина, Гаја, Панчева, Смедеревске Паланке, активна жена и из смедеревског Удружења пензионера.

Председник Градске организације инвалида рада Смедерево, Радивоје Стевановић, поздравивши госте нагласио је да треба неговати таква пријатељства и у наредном периоду заједничким снагама реализовати планове за побољшање статуса особа са инвалидитетом.

Свечаном скупу су присуствовали и представници локалне самоуправе са којом Градска организација инвалида рада има одличну сарадњу.

Р. С.

Јаке али рањиве

Главне су у припреми и преради хране. Немају радно време, не знају за одмор ни боловање, много дају и мало узимају. Не зарађују, не наслеђују, не траже оно што су заслужиле јер углавном не знају да могу. Домаћице у свом дому, мајке својој деци, раднице у пољу. Ово су жене на селу у свету, али и код нас.

Према проценама Републичког завода за статистику из 2020, Србија је бројала скоро милион и по становника старијих од 65 година, од чега су 58 одсто чиниле жене. У већини су и у сеоским срединама, али о проблемима жена са села ретко се говори, а још се ређе решавају. Због друштвене искључености, економске инфериорности, нарушеног здравља, наше сеоске домаћице се са много аспеката сврставају у маргинализоване и осетљиве категорије. Зато што нису хомогена група, ставови о њима се не могу генерализовати, а због патријархалних и традиционалних схватања њихов положај данас је незавидан.

– Генерално би се могло рећи за жене које живе на селу, посебно старије од 65 година, да деле судбину свих жена у тим срединама, с тим што се усуђујем рећи да је њихов положај знатно тежи – наводи Нада Сатарих из Удружења „Amity – снага пријатељства“, уз објашњење да је радна ангажованост управо та која прави разлику међу њима.

Узроци оваквог положаја су разни: неогдговарајућа инфраструктура, низак степен образовања, економска зависност и сиромаштво, те чињеница да је око 500 села без асфалта, две трећине без амбулнти, а

само око 400 има продавнице. Већина жена живи у самачким домаћинствима, која су у разурђеним срединама на југу и истоку Србије неретко удаљена једна од других и по 4-5 км, а према расположивим подацима, управо због тога од укупно 4.790 села 1.200 је у нестајању.

Неплаћени кућни рад и брига о члановима породице уколико их има, су доминантне економске активности. Више од три одсто жена старијих од 75 година још увек ради, највише у пољопривреди и у домаћинствима која производе робу и услуге за сопствене потребе. У свом раду на пољу оне не користе машине, којима углавном управљају мушкарци, док женама остају веома тешки физички послови које обављају без новчане накнаде.

– Многе живе у сиромаштву, доста њих само од ниских породичних и пољопривредних пензија. Подсећамо да је праг ризика од сиромаштва према последњим проценама 22.000 динара – каже Нада Сатарих истичући лош социоекономски положај жена на селу, на шта указује и податак да 17 одсто њих живи у сиромаштву, а само 11,3 одсто сеоских домаћица сматра да су им приходи довољни да задовоље сопствене потребе (наспрам 19,6 одсто старијих жена које живе у граду).

У знатно су лошијем положају у односу на своје вршњакиње из урбаних средина у сваком сегменту. Изразито традиционалне и патријархалне заједнице додатна су отежавајућа околност за њихов лични и професионални развој, а лоша перцепција сопствених и наследних права и даље

Признање за Amity

Поводом Међународног дана људских права удружење „Снага пријатељства – „Amity“ добитник је овогодишње захвалнице јер се од оснивања, дуже од 20 година, залаже за бољи положај старијих и за веће поштовање њихових права.

– Континуирано учествујемо у креирању друштвених политика које се односе на маргинализоване социјалне групе, а посебно смо фокусирани на старије особе. Заговарамо за веће учешће старијих жена у јавном и политичком животу и побољшање положаја старијих жена на селу. Заговарамо за отварање дневних центара за оболеле од деменције у локалним заједницама. Промовишемо међугенерациску солидарност и активно старење – рекла је за „Глас осигураника“ Нада Сатарих, председница и оснивач удружења, која је између осталог била чланица радне групе за израду Националне стратегије о старењу 2006-2015.

је актуелна. О производњи углавном не одлучују иако је без њих допринос немислив. Имовину не стичу, мали број њих су власнице – само 15 одсто оних које су у браку.

Према анкети из 2018, међу носиоцима пољопривредних газдинстава било је само 19 одсто жена свих доба. Без накнаде, одмора и било каквих бенефиција ради 92 одсто њих 365 дана у години, најмање 12 сати дневно. Многе не стичу имовину ни наслеђивањем, често и због убеђења да су наследници само мушки потомци. То схватање је дубоко укоренењено у патријархалним породичним нормама које и саме под притиском окружења понављају. Пракса је показала да су ове чињенице увод у економску зависност која их даље излаже ризику од насиља у породици у тренутку када постану терет. Насиље пријави само 16 одсто њих, и то најчешће економско, ређе физичко.

И даље су велики проблеми и недовољно образовање и информисаност. Подсећамо да резултати пописа из 2011. показују да су међу 164.880 неписмених старијих од 15 година доминантне биле наше „невидљиве јунакиње“. Наведени подаци не охрабрују али од будућности се ипак очекују позитивне промене.

– Биће лакше када буду долазиле генерације старијих жена које су информатички писменије, јер на пример сада интернет користи само 3,4 одсто њих, односно само три од 100 испитаних – закључује Нада Сатарих.

Марија Симовић-Максимовић

УДРУЖЕЊЕ МУЛТИПЛЕ СКЛЕРОЗЕ КЊАЖЕВАЦ

Права и потребе ОСИ

У просторијама Удружења мултипле склерозе у Књажевцу поводом Међународног дана особа са инвалидитетом одржано је предавање на тему „Особа са инвалидитетом у друштвеној заједници – њихова права и потребе“. Предавању су присуствовали чланови књажевачког и зајечарског удружења МС, Удружења паралигичара из Књажевца, као и представници Удружења „Мобилност“ из Скопља. Подршку су пружили и представници Црвеног крста и општине Књажевац.

Предавач је била прим. др мед. Лела Михајловић Јовановић, неуропсихијатар, шеф Одсека за неурологију и психијатрију Опште болнице Књажевац и придружени члан Удружења МС из Књажевца од 2004. године.

– Имали смо различите трибине у којима сам са задовољством учествовала и на којима сам разне теме обрадила како бих нашим члановима удружења приближила оне које се тичу психосоцијалне подршке, али и са медицинског аспекта и нових видова терапије мултипле склерозе. То је болест са хиљаду лица и терапијски је још увек у фази откривања нових опција, са акцентом последњих година на имуномодулаторну терапију. Чланови удружења су корисни чланови друштва, без обзира на ову реч

Са отварања изложбе радова ОСИ

„особа са инвалидитетом“, јер се заправо ради о праву на различитост. Они имају исте потребе као и здрави људи, а закон је предвидео шта треба да се поштује и како друштво треба да се односи према овим особама – рекла је др Лела Михајловић Јовановић.

Удружење МС из Књажевца постоји 18 година и броји 50 чланова. Удружење има и придружене чланове који су ту по некој другој врсти инвалидности.

– Желимо да покажемо да су особе са инвалидитетом, упркос својој болести, корисни чланови друштва и да се од њих може штошта научити. Заједно и уз подршку здравих људи, суграђана, институција, можемо побољшати положај особа са инвалидитетом у друштву. Не могу да кажем да сам срећна што сам особа са инвалидитетом, али срећна сам што ме је управо та инвалидност научила да другачије гледам на ствари, да другачије размишљам, да се радујем ситницама, уживам у тренутку. То је оно што здрави људи често немају. Баш због тога треба да виде како раде и живе особе са инвалидитетом и како се боре са осмехом на лицу, а тај осмех значи много. Иза њега се крије много проблема и потешкоћа. А када ми можемо да имамо осмех, шта вама здравим људима фали да не будемо сви заједно насмејани – рекла је Ана Ранђеловић, председница Удружења МС Књажевац.

Након предавања, у Дому културе у Књажевцу отворена је и изложба радова свих удружења ОСИ под називом „Заједно до једнакости“, на којој су представљени креативни радови њихових чланова. Организатор изложбе је Удружење МС Књажевац, уз подршку општине Књажевац и Дома културе.

И. Вуликић

ЧЕТВРТ ВЕКА УСПЕШНОГ РАДА ДОМА КУЛТУРЕ РОМА У ЛЕСКОВЦУ

Јединствена установа културе у Србији

Дом културе Рома у Лесковцу недавно је обележио 25 година постојања и успешних активности. Основан је 1997. на иницијативу групе лесковачких ентузијаста из НВО Друштво Рома, а данас ова установа културе има 13 стално запослених стручних радника и финансира се из буџета локалне самоуправе и средствима донатора. Годишње планове активности које верификује Градска скупштина успешно реализује тим на челу са директором Срећком Живковићем.

Поводом овог јубилеја одржана је свечаност у лесковачком Народном позоришту на којој су заслужним организацијама и појединцима додељене повеље захвалности за допринос у развоју аматеризма и културно-уметничког стваралаштва Рома у овом граду.

Директор Друштва Рома, Срећко Живковић, захвалио је оснивачима Дома културе Рома у Лесковцу, локалној самоуправи и медијима, те навео да су они јединствена организација Рома у Србији.

Награђени поводом јубилеја Дома културе Рома у Лесковцу

– У нашим просторијама у ромском насељу Подворце у Лесковцу свакодневно се одвијају активности више секција младих и старијих чланова, као и припадника трећег доба. Посебну пажњу посвећујемо социјалном и здравственом збрињавању и едука-

цији лесковачких Рома и других са подручја југа Србије – нагласио је Живковић.

У име града посебну Повељу захвалности намењену оснивачу примила је др Лидија Димитријевић, заменица градоначелника Лесковца.

Т. Стевановић

ФЕСТИВАЛ СТАРОСРПСКЕ ПЕСМЕ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ У ГРАЧАНИЦИ

Верни чувари традиције

У организацији Културно-просветне заједнице Косова и Метохије и под покровитељством Министарства културе Републике Србије, у Грачаници је одржан 14. по реду Фестивал старосрпске песме Косова и Метохије. Фестивал, који је по први пут организован 1997. године и има за циљ очување и неговање старих изворних песама које су настале и певале се вековима на просторима КиМ, и ове године је у Дому културе у Грачаници окупио велики број народних појаца, ентузијаста и извођача. Међу њима значајно учешће узели су најстарији и највернији чувари традиције и обичаја, пензионери из свих крајева наше јужне покрајине.

Својом песмом и умећем истакле су се певачке групе „трећег доба“ и пензионера

„Младост“ из Штрпца и „Хочански орфеји“ из Велике Хоче, као и бројне млађе певачке групе из Косовске Каменице, Шилова, ансамбла „Венац“, те бројни народни појци из Новог Брда, Грачанице, Угљара и Штрпца. Због актуелне безбедносне ситуације, овог пута изостало је учешће група и појаца са севера Космета.

И овогодишњи грачанички фестивал успео је да од заборава отргне неке од најлепших песама са Косова и Метохије, које данас радо и успешно изводе и познати естрадни уметници и извођачи, што је такође био један од циљева покретања и оснивања ове јединствене културне манифестације. Фестивал је и својеврсни доказ успешне међугенерациске сарадње

Певачка група пензионера „Младост“ из Штрпца

којој Савез пензионера Косова и Метохије и општинске организације пензионера поклањају значајну пажњу у својим активностима.

В. Стојковић

НОВОГОДИШЊИ ВАШАР У ВЛАДИМИРОВЦУ

Специјалитети „Вредних руку Баната“

Туристичка организација општине Алибунар, у сарадњи са општином Алибунар, организовала је 17. децембра први Новогодишњи вашар у Владимиrowцу. Домаћин Вашара било је Удружење жена „Вредне руке Баната“, које је по свом раду познато и далеко ван овог места.

На тезгама локалне пијаце ово удружење, као и креативци из читаве општине презентовали су своје ручне радове и гастро специјалитете три националне кухиње тога краја. Малишани су уживали у

друштву Деда Мраза и његове магичне екипе са Дизнијевим јунацима Микијем, Мини

и Медом Љубави, а атмосферу празничне чаролије употпунио је музички програм

уз учешће дијеча и наступи уживо.

У вечерњим сатима, у духу предбожићне атмосфере, поред фантастичног ватромета, посетиоци су могли да уживају у куваном вину и печеним кобасицама. Ваља истаћи да је, у оквиру својих активности, организацији манифестације дала свој професионални допринос и помогла њеној афирмацији, гастрономски стручњак Сандра Мишковић која такве манифестације хронолошки бележи и не пропушта.

Ф. Косо

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ПАНТОМИМЕ У ВРАЊУ

Покретима бришу разлике

Међуопштинска организација глувих и наглувих Пчињског округа уприличила је у Врању, од 7. до 9. децембра ове године, десети Међународни фестивал пантомиме „P(h)antom fest“.

У Позоришту „Бора Станковић“ изведене су представе „Тихи гамбит“ македонског режисера Трајчета Ђоргијева, „Ното Americanus“ румунског уметника Паула Козме Чимпојеруа и комад Дамира Дантеса из Швајцарске „Мушкарци су другачији, жене још више“.

Директор фестивала Небојша Новковић изјавио је да је та манифестација настала

са идејом да се у уметност укључе глуве и наглуве особе, које су на маргинама друштва.

– Концепција фестивала је да се пантомимом, уметношћу покрета, избришу разлике између глувих и чујућих људи. Пантомимом као ретком и скоро заборављеном уметношћу све се каже без иједне изговорене речи. Поред глувих и наглувих, у представама су почеле да играју и особе које чују чиме је пантомимом на сцени и у публици потпуно избрисана разлика између људи – рекао је Новковић.

Оснивач и утемељитељ фестивала, Трајче Ђоргијевић из Скопља, истакао је да је част бити део ове групе фантома, која у време бесмисла и логореје тражи смисао без изговорене речи. У продукцији фестивала настало је девет представа.

В. Пешић

МУРАЛИ У ЧАСТ ПОЗНАТИХ СВРЉИЖАНА

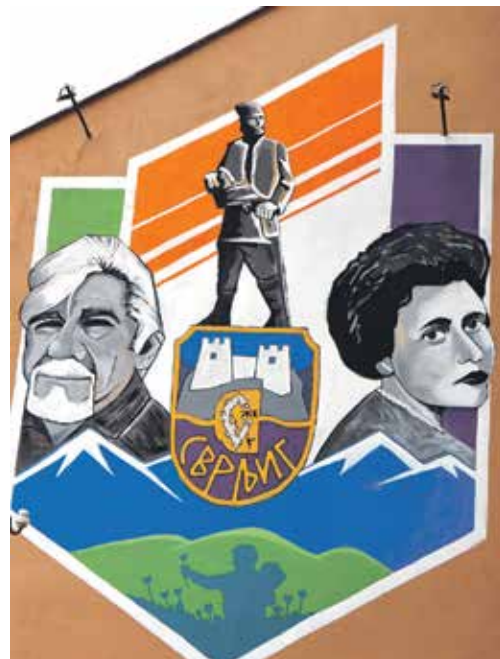
Сутрађани, с поштовањем

У центру Сврљига на једном обновљеном стамбеном објекту одавно се налази мурал посвећен познатим Сврљижанима који више нису међу нама али чија дела трајно живе.

На десној страни мурала насликана је песникиња Гордана Тодоровић, чије име носи Градска библиотека, а у њену част одржава се и песнички конкурс и манифестација Дани Гордане Тодоровић. Гордана је рођена у Драјинцу, код Сврљига, издала је неколико књига песама и добитник је Бранкове награде.

На левој страни мурала налази се лик Сретена Петровића, српског филозофа, културолога и научника. Петровић је био редовни професор естетике на Филолошком факултету у Београду и за свој научни рад добио је више признања. Предавао је и на Факултету драмских уметности у Београду, на Љубљанском универзитету, на филозофским факултетима у Београду и Нишу. Био је веома поштован од Сврљижана, а нека његова дела посвећена су обичајима родног краја.

Изнад грба Сврљига на муралу се налази и сврљишки вођа буне против Турака, Радојко Тричковић Сајтар. Сајтар је рођен у селу Преконога а 1833. подигао је народ на буну и протерао Турке, те одмах кре-

нуо да ослобађа и Гургусовац, данашњи Књажевац. Пре неколико година подигнут му је споменик у Сврљигу.

На другој стамбеној згради насликан је мурал „Путоказ“, са туристичким дестинацијама сврљишког краја, и Сврљишко Јеванђеље, док је на трећем објекту

приказана рука која држи златни љиљан – цвет који расте на Сврљишким планинама.

Мурале су урадили локални уметници након реконструкције стамбених објеката, које је финансирала општина Сврљиг.

С. Ђорђевић

У УДРУЖЕЊУ „ТОРОНТАЛ“ У РУСКОМ СЕЛУ ИЗЛОЖЕНЕ СЛАТКЕ КУЋИЦЕ

Медено божићно село

У рускоселском еко-удружењу „Торонтал“ средином прошлог месеца никло је јестиво село и то медено!

Баш као и претходних осам година, у сусрет Божићу по Грегоријанском календару вредне руке чланица овог удружења умесиле су од теста, меда, цимета, шећера и по које капи лимуна чак педесетак кућица. Маштовитост су показали и ђаци и мештани па је овогодишња изложба скоро пет пута већа од претходних. Новина је и да су сада кућице прављене по угледу на архитектуру села, па се у мирисној гомилици могу наћи реплике цркве, зграде удружења „Торонтал“, као и део сеоских кућа. А прилику да их

виде имали су и становници Нове Црње.

Мајстори кажу да се „медене кућице“ брзо поједу, али да се дуго праве. Поступак је класичан, умеси се тесто, затим се оно „одмори“ целу ноћ, а коре се пеку сутрадан. Следе сецкање по шаблонима и украшавање, па спајање. Делови се спајају уз помоћ смесе од беланаца и шећера у праху, а само финиширање може да траје и по два дана.

Из Удружења кажу да је суштина да се празнично украсе, да су пуне меда и да миришу на Божић, до када се и чувају а онда се традиционално поделе деци. Обично се раставе на делиће како би што више малишана било почашћено.

Медено село део је програма адвентистичких свечаности које пред католички Божић сваке године приређује еко-удружење „Торонтал“. Бајка о Ивици и Марици била је инспирација учитељици Пирошки Бerti да по угледу на западне европске

земље направи чаробну празничну атмосферу. Тако је Руско село, осим што је познато по томе што у њему сложено живе православци и католици, Срби и Мађари, постало чувено и по овом јединственом обичају.

М. Симовић-Максимовић

ПРАЗНИЦИ – ВРЕМЕ ВЕЛИКИХ ЕМОЦИЈА И ЗАХТЕВА

Туга и депресија у радосној сезони

Долазак последњег месеца у години званично отвара сезону празника и готово да у ваздуху можемо осетити еуфорију коју доноси овај део године. Куда год да кренемо, делује као да смо се нашли у „Холмарковом“ божићном филму. Улице и тргови су увелико окићени, са излога нам се смеше Деда Мраз, Снешко Белић и ирваси, паркови су претворени у мала божићна сеоца из бајке, док кафићима и тржним центрима одјекују божићне песме. Читава атмосфера намеће осећај да смо просто у обавези да будемо срећни и весели. Све то доприноси да „најчаробнији део године“ за многе постаје период кога се, иако прегрубо звучи, ужасавају.

Неспорно је да су празници врло захтевни у смислу обавеза – јурњаве за поклонима, кувања, организовања прослава и породичних окупљања, повећаних трошкова, али и суочавања са свим што смо у протеклој години преживели и урадили. Крај године као да нас тера да сумирамо резултате из претходног периода, што може бити веома стресно, исцрпљујуће и може довести до пада расположења, осећања усамљености, анксиозности и депресије, нарочито код осетљивијих особа и оних који пате од неких хроничних болести.

Осећање туге које се код некога јавља у сезони празника (нарочито током новембра и децембра) најчешће се назива празничним блузом или празничном депресијом и може се појавити чак и код оних који иначе воле празнике. Уобичајени симптоми су: упорно осећање туге које се понавља, брига, усамљеност, умор, промене у апетиту, проблеми са спавањем, напетост и нервоза, потешкоће са концентрацијом и губитак интересовања за активности које су раније доносиле задовољство.

Празници могу да буду окидач за депресију из најразличитијих разлога, нарочито ако узмемо у обзир да оно што једну особу чини тужном и нерасположеном, неког другог може уопште да не дотиче. Ипак,

најчешћи узроци су губитак вољене особе који никако не може да се превазиђе а још више долази до изражаја у време празника које по правилу проводимо са породицом; немогућност да се буде са својим најближима услед удаљености или неке болести; стрес око породичних окупљања због лоших односа чланова породице; узак круг пријатеља; тешка финансијска ситуација и додатна изложеност трошковима, али и промена времена у зимском периоду (мање сунчеве светлости, краћи дани).

Нереална очекивања и претерана комерцијализација празника су такође нешто што погоршава ситуацију. Притисак да будете весели и расположени за дружење може да буде велики проблем ако се не осећате тако. Треба добро да размислимо о својим очекивањима, јер је оно што видимо на рекламама и сликама у часописима и на друштвеним мрежама махом исценирано и ретко приказује реалну ситуацију. Тако да се тиме не треба оптерећивати већ уживати у ономе што нас чини срећним.

Ако се и ви борите са празничном депресијом, битно је да знате да је она по правилу кратког века и да постоје начини да помогнете себи и да се са њом изборите. Најва-

жније је да и поред све урбаности нађете времена за себе и своје потребе.

Спавајте довољно и водите рачуна о здравом исхрани. Празници су време када су нам доступне разне ђаконије, па уместо да претеремо са уживањем у храни и пићу што може учинити да се осећамо тромо и уморно, а бројне студије указују да алкохол и нездрава храна погоршавају депресивна стања.

Смањите стрес тако што ћете радити ствари које вам пријају – гледајте омиљене ТВ серије и филмове, уживајте у доброј књизи, играјте се са унуцима или кућним љубимцем, шетајте и будите активни јер физичка активност доприноси лучењу серотонина који је одличан борац против депресије.

Чак иако желите да будете сами, да се изолујете, не препуштајте се тој жељи. Разговарајте са породицом или пријатељима и када вам није до тога, јер је разговор са неким ко вам је драг и ко вас разуме лековит.

Запамтите да је празнични блуз кратког века и да ако кроз њега пролазите немате разлога да осећате кривицу или да се стидите. Ако не успевате сами да превазиђете овај период, поразговарајте са другима а вичнији електронској комуникацији могу да преузму и неку од бесплатних апликација за пружање психолошке помоћи. Осећања анксиозности и депресије која се наставе и након празника захтевају помоћ стручног лица, које може да вам помогне да идентификујете моделе понашања и негативног размишљања и да вас научи како да те мисли замените кориснијим.

Драгана Лукић Лазовић

Стресни празници

Код људи који иначе имају неке психичке проблеме празнична депресија може бити још израженија. Према подацима Националне алијансе за менталне болести Сједињених Држава, чак 64 одсто људи који имају неку менталну болест пријавило је да им се током празника стање погорша. С друге стране, истраживање Америчке психолошке асоцијације из 2021. године показује да се чак 38 одсто испитаника жали на повећан ниво стреса у периоду празника.

Прегурати ову зиму

Ситуација са којом се сусрећу европске владе је слична, али мере које предузимају како би сениорима помогле у суочавању са инфлацијом и енергетском кризом су различите. Заједнички им је циљ да се некако „прегура“ ова зима у околностима још необуздане инфлације и енергетске кризе које су негде директан а негде посредан резултат рата у Украјини који је на искушења ставио цео глобални поредак.

Нису наравно сви подједнако погођени свакодневним скоковима цена животних намирница, али је свуда највећи удар на кућне буџете донео скок цена струје, аутомобилског горива и гаса за грејање.

ТРОСТРУКО ЗАКЉУЧАВАЊЕ: Главна мера за супротстављање кризи и за одржавање пензионерског стандарда у Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске већ је била на снази: такозвано „троструко закључавање“ („triple lock“). То је формула која владу обавезује да пензије повећава у складу са највишим од три критеријума: порастом потрошачких цена (инфлацијом), просечним повећањем плата, или за 2,5 одсто. То практично значи да ће, ако је инфлација већа од просека повећања плата, пензије расти по том критеријуму. Повећање ступа на снагу сваког априла.

Април је међутим далеко, па најугроженијим британским пензионерима – а према тамошњим медијима таквих је око

12 милиона – ових дана на рачуне стиже наменска помоћ од по 600 фунти (688 евра) за грејање које је за многе постало прескупо. Влада новог премијера УК Риши Сунака за ову сврху је предвидела буџет од 37 милијарди фунти.

Поред овога, најугроженији пензионери ће примити и по 300 фунти за ванредне трошкове.

ПО 150 ЕВРА У ИТАЛИЈИ, 100 У ФРАНЦУСКОЈ: Најдарежљивија земља кад је реч о трошковима пензијског система је Италија, чији је проблем то што нема довољно радника који би издржавали растући број пензионера. Па ипак, влада је у септембру формирала фонд од 14 милијарди евра како би амор-

међутим предузела радикалне мере од других кад је реч о контроли и ограничавању цена енергената.

Слично је поступила и Холандија, постављајући горњу границу за цене струје и гаса, а у неким случајевима оне су враћене на ниво на којем су биле у

јануару, пре руско-украјинског конфликта који је Европу уздрмао у темељима.

Шведска је за помоћ најугроженијима због скока цене струје наменила шест милијарди круна (559 милиона евра).

ПОРТУГАЛИЈА И ШПАНИЈА: Једнократну помоћ у износу од по 300 евра, такође наменску – да би платили рачуне за струју и гас – у децембру су примили и пензионери Немачке, с тим што ће им она бити придодата укупним примањима, што значи да ће бити опорезива.

Новчану подршку својим пензионерима – не свим, већ само онима са ниским пензијама којих је око два милиона – пружа и Португалија, у износу од 50 одсто редовне пензије. Порту-

галија иначе за пензије издваја 12,7 одсто свог БДП-а.

Додатна средства од 2,9 милијарди евра за помоћ најугроженијим пензионерима превидела је, још у октобру, и влада Шпаније, што је прва мера овакве врсте у последњих 13 година. Тамошњи пензијски систем

је иначе на ивици одрживости иако се за пензије троши 10,9 процената БДП-а.

Да постотак бруто домаћег производа који се издваја за пензије није адекватно мерило квалитета и одрживости неког пензијског система показује Исланд, чији се систем сматра примером за угледање упркос томе што за пензионере издваја само 2,2 одсто свог БДП-а.

ГРЧКА – ФЛОРИДА ЕВРОПЕ: И даље најзадуженија земља ЕУ, Грчка, наменила је око девет милијарди евра за субвенције и друге мере које су ступиле на снагу у септембру за помоћ домаћинствима, предузетницима и фармерима у подмиривању њихових трошкова за енергију. Грци су међутим у овом погледу били досетљивији од других: благи почетак зиме са температурама од преко 20 степени искористили су да своје медитеранске обале понуде као уточиште зимогрижљивима из хладнијих крајева ЕУ. За кампању која је циљала махом пензионере и настојала да Грчку „ребрендира“ као „Флориду Европе“, издвојено је 20 милиона долара.

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ИВАЊИЦА

Брину о угроженима

Удружење пензионера општине Ивањица поклања велику пажњу збрињавању социјално најугроженијих чланова. Из сопствених средстава поделили су 130 пакета са прехранбеним намирницама, појединачне вредности око четири хиљаде динара. Председник Удружења Милојица Гојковић каже да је, након пријављивања заинтересованих, извршена и подела хуманитарних пакета за пензионере са најнижим примањима, које финансира Фонд ПИО.

– Интересовање за овај вид помоћи је било велико, као и прошле године. На располагању смо имали 360.000 динара и купили смо 267 хуманитарних пакета вредности око 1.200 динара. Из нашег фонда солидарности издвајамо средства за помоћ најугроженијима у виду намирница. Помоћ је првенствено

На регионалном такмичењу у Чачку Ивањичани заузели друго место

намењена непокретним, болесним и напуштеним старим особама. Породице преминулих могу да рачунају на посмртнине, а висина зависи од дужине чланства – наводи Гојковић и додаје да је обезбеђена купо-

вина на рате хиљаду кубика огревног дрвета за 110 пензионера.

Право на опоравак у бањама о трошку РФ ПИО остварило је 112 најстаријих Ивањичана, и већина је већ путовала. Уприли-

чено је и више излета – до Краљева, Ужица, Новог Пазара, Рашке, Ариља, Ушћа. Према потреби, организује се долазак офталмолога и оториноларинголога у Удружење, а могућа је куповина наочара и слушних апарата по повољним условима.

У оквиру Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба пензионери из Ивањице учествовали су на регионалном такмичењу у Чачку и освојили друго место. Екипа шахиста учествовала је на Олимпијади у Врњачкој Бањи и освојила треће место.

Тренутно су у току припреме за свечану прославу Српске нове године на коју ће, према речима Милојице Гојковића, бити позвани гости из петнаестак удружења пензионера.

М. Ашковић

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ РАШКА

Мало место, велико удружење

Свечано и у присуству пријатеља, 27. новембра прослављен је Дан пензионера општине Рашка. Скуп је одржан у локалном ресторану, у присуству 250 званица, међу којима су били чланови и представници удружења пензионера из Краљева, Ивањице и Ушћа.

Председник удружења домаћина Милинко Пантовић поздравио је присутне и својим саборцима пожелео добро здравље, дуг живот и високе пензије. Традиционално обележавање протекло је у пријатној атмосфери, а повод за славље био је и прилика да се домаћин захвали партнерима на подршци коју су добијали у претходном периоду. Тако су пригодне повеље уручене заслужним установама и појединцима: за помоћ у спровођењу активности – општини Рашка; за несобичну преданост и бригу о здрављу старије популације, посебно на терену – Дому здравља Рашка; за покровитељство кад год затреба и сарадњу дугу 30 година – угоститељу и власнику објекта у

коме је свечаност одржана, Миланку Јемуовићу, и РФ ПИО – Филијали Краљево за вишегодишњу и успешну сарадњу.

У име локалне самоуправе повељу је примио председник општине Немања Поповић, који је захвалио слављеницима што су омогућили младима да буду ту где јесу. Директорка краљевачке филијале Фонда ПИО, Биљана Барловац, истакла је да ће сарадња бити настављена и да ће се као и до сада ослушквати потребе корисника.

Удружење пензионера општине Рашка основано је пре скоро пет деценија, тачније у јуну 1974. године.

– Ми смо мала општина са великим бројем пензионера. Тренутно бројимо 4714 чланова што је четвртина од укупног броја становника колико има цела општина. Морам да напоменем да 95 одсто најстарије популације су чланови удружења – рекао је за „Глас осигураника“ Милинко Пантовић.

Марија Симовић-Максимовић**Пензионери Рашке обележили свој дан**

Убојито перо листа „Треће доба“

Поред бројних изазова са којима се у данашње време срећу пензионери, постоје мале и велике ствари које им олакшавају и улепшавају свакодневицу. Једна од тих ствари је и лист „Треће доба“ који је јединствен у Србији јер га издаје шабачко Удружење пензионера, познатих Чивијаша увек спремних за довитљив али ведрији поглед на проблеме.

Од првог броја главни и одговорни уредник листа је Стеван Матић, како каже, доживотни новинар. На основу искуства из свог радног века дошао је на идеју да издају лист и уз помоћ пријатеља и колега из Удружења његова замисао је спроведена у дело на опште задовољство свих.

Главни разлог због ког су почели да пишу је, кажу, глобална ситуација у друштву, као и однос према припадницима трећег доба о којима се у јавним гласилима мало пише. Тако је несобичним залагањем групе ентузијаста први број листа „Истином против заборава“ изашао новембра 2019. године.

Главни уредник каже да се пише истинито, чистог образа и без икаквих интрига јер „истина седи за трпезом међу боговима“. Теме су различите, од општих на нивоу држа-

Стева Матић (други здесна) са сарадницима

ве, града, глобалних тема, до свакодневних – о пензионерима и томе шта се чини на побољшању њиховог живота. Прате се разне манифестације које афирмишу живот људи на селу, чувају се од заборава стари занати и занимања. Ту су и теме из пољопривреде са саветима и препорукама за боље приходе, као и рубрике које оплемењују душу – вести из културе.

Ништа мање читани нису ни текстови о рекреативним и спортским активностима, извештаји са излета са идејама о квалитетно проведеном времену. А Стева Матић каже да су теме о здрављу увек нешто што је вредно пажње јер се често нађе неки користан савет.

Лист се финансира средствима Удружења, а ове године су добили средства и од Градске управе. Кажу да су досадашње реакције читалаца јако добре и похвалне. Често им се и сами јаљају са својим идејама и текстовима.

Позајмни фонд Удружења

Удружење пензионера Шапца је основано 1953. године и броји 7.000 чланова. Од укупног броја чланова њих 5.000 има пензије које не прелазе 16.000 динара. Због тога су оформили свој позајмни фонд преко кога корисници имају право на бескаматни кредит од 24.000 динара на 6-10 месеци. Обезбедили су и да могу да купују огрев и угаљ по цени која је 40 одсто нижа него на тржишту.

Поред свакодневне игре шаха, два пута седмично организују и игранке. Од годишњих активности ту су редовни одласци на излете до знаменитих места (најчешће по Војводини, ваљевском и мачванском крају, парк природе Засавица). Тренутно је у Удружењу запослено њих осам.

Тираж листа износи 3.000 примерака и излази сваког месеца. Дели се бесплатно по месним организацијама којих има 37, али се јављају и симпатизери из других градова попут Горњег Милановца, Врања. У Удружењу кажу да већ планирају бројне активности и за 2023. годину.

Љупка Адамовић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ЧУКАРИЦА

Актуелна подела пакета

У Удружењу пензионера Чукарица у току је подела пакета солидарне помоћи РФ ПИО корисницима са најнижим пензијама. Фонд је за ту намену издвојио нешто више од пола милиона динара а за наведени износ купљена су 252 пакета, тежине по 12 килограма, појединачне вредности 2.000 динара.

– Највећи број, око 80 пакета, отишао је у Сремчицу, затим у Остружницу и на Умку. Што

се тиче бесплатног опоравка у неком од рехабилитационих центара, до краја године у бање ће отићи сви који су остварили то право. Посредством Републичког фонда ПИО у бањама ће боравити 300 наших чланова, од 800 пријављених – каже председник Удружења пензионера Чукарица Милош Костић (на слици).

Према његовим речима, за најстарије житеље ове бео-

градске општине било је организовано и 20 излетничких тура до наших манастира и културно-историјских знаменитости, а у два наврата, током јуна и септембра, око стотину пензионера летовало је у Грчкој. Била је организована и шопинг тура до Сегедина.

Удружење је, наводи Костић, учествовало на општинској, градској и републичкој Олимпијади спорта,

здравља и културе трећег доба. У Врњачкој Бањи у конкуренцији више од сто екипа заузели су 31. место.

М. Ашковић

ВЛАСОТИНЦЕ

Пензионери обележили јубилеј

Удружење пензионера Власотинце спада у ред активнијих удружења грађана у тој општини. У октобру ова организација је својим члановима са најнижим пензијама делила пакете солидарне помоћи.

– Из средстава која смо обезбедили преко Фонда ПИО поделили смо 178 пакета солидарне помоћи у вредности од по 2.000 динара. Право на помоћ имали су сви чије су пензије испод 16.884 динара. Из средстава прикупљених путем чланарине поделили смо још 150 пакета у вредности од по 1.000 динара. Са оваквим акцијама наставићемо и убудуће да бисмо колико толико помогли најугроженијим пензионерима – каже Предраг Рашић, председник Удружења.

У новембру су чланови организације обележили редак јубилеј – 75 година од оснивања најстаријег удружења у Власотинцу. Поред резања славског колача у просторијама Удружења, организован је и свечани ручак у ресторану, а прослави су, поред 300 гостију, присуствовали и председник општине Власотинце Братислав Петровић и начелник општинске управе Марјан Станковић, који су најстаријим суграђанима честитали јубилеј. **Н. Р.**

БАЈИНА БАШТА

Пакети за пензионере

И ове године Фонд ПИО упутио је организацијама пензионера новчану помоћ од које ће бити сачињени солидарни пакети за пензионере чија пензија не прелази 16.884,94 динара месечно.

Удружење пензионера Бајина Башта добило је 307.511,68 динара за те намене што неће бити довољно за све који су се пријавили и испуњавају услове.

– Пријавило се 510 пензионера, а пакете у вредности од три хиљаде динара добиће, нажалост, само њих 103. Комисија на челу са Славицом Кордић сачинила је листу поделе пакета по територијалном принципу – рекао је председник Удружења пензионера Бајина Башта, Недељко Ракић. **М. А.**

МИРИЈЕВО

Братимљење са Јагодинцима

Чланови Удружења пензионера београдског насеља Старо Миријево „Треће доба“ недавно су били у посети Градском удружењу пензионера Јагодине.

Посета је почела обиласком Етно локалитета Кочино село и цркве Св. Јована, а домаћини су Миријевцима омогућили и бесплатну посету ЗОО врту, парку са потоком и водопадом и Музеју воштаних фигура.

Након разгледања ових знаменитости, у просторијама Удружења пензионера Јагодина гости су дочекани погачом и сољу. Том приликом председници удружења, Душан Матић, у име „Трећег доба“, и Часлав Ђорђевић, челник јагодинских пензионера, потписали су повељу о братимљењу два удружења.

Чланови оба удружења су уз музику и добро расположење провели пријатно поподне. **Д. М.**

ЛЕСКОВАЦ

Турнир у шаху за слепе и слабовиде

У Лесковцу је одржан Међународни шаховски турнир који Окружна организација слепих организује већ 27 година поводом Међународног дана особа са инвалидитетом. Турниру је присуствовао градоначелник Лесковца др Горан Цветановић, а први потез је повукла заменица градоначелника др Лидија Димитријевић.

– Окупљања овог типа добра су прилика за дружење слепих и слабовидих особа и склапање нових пријатељстава, јер се на тај начин доприноси социјализацији, веома важној за особе за инвалидитетом. Овај значајан турнир има традицију дугу скоро три деценије, а организује се у част Међународног дана ОСИ који смо ове године обележили у друштву министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – нагласила је др Димитријевић.

Председник Окружне организације слепих, Ален Хусић, истакао је да турнир окупља велики број учесника из Србије и земаља региона.

– Драго ми је што смо успели да и ове године организујемо овај за нас изузетно значајан турнир. Велику захвалност упућујем градоначелнику Цветановићу и локалној самоуправи на подршци коју нам пружају у раду и настојању да слепим и слабовидим особама омогућимо што квалитетнији живот – рекао је Хусић. **Д. К.**

СЕЧАЊ

Замирисала Жута ружа из Бусења

Актив жена Жута ружа из места Бусење у средњобанатској општини Сечањ организовао је традиционално дружење под називом „Чајанка“ и тако једанаесту годину заредом угостио даме из Хетина, Мужље, Башаида, Црње, Кикинде, Тобе, Руског Села, Банатске Тополе, Итебеја, Крајишника, Неузине, Боке, Јаше Томића.

Окупљање је организовано у локалном Дому културе, а домаћице су и овај пут оправдале свој статус потрудивши се да присутни уживају у свему. Гошће су у различитим формама представљале традицију и обичаје свог места а, како правила налажу, све заједно су уживале у песми, игри и разним деликатесима.

Присутне су поздравила председница Удружења Жута ружа, Ана Молнар, директорка Образовно-културног центра Сечањ, Бранислава Рудан, и Биљана Савовић, помоћник председника општине Сечањ.

М. С. М.

ПАЛИЛУЛА

Изложба и дружење инвалида рада

Општинска организација инвалида рада београдске општине Палилула организовала је, 5. децембра, у Дому војске Србије, изложбу радова из своје креативне радионице, хуманитарну лутрију и дружење за 50 својих чланова.

– Општинска организација инвалида рада Палилула била је домаћин и организатор овакве манифестације по 25. пут, веома успешно, а ове године догађају је присуствовала и Ања Шаргин из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, која сарађује са Савезом инвалида рада Србије у спровођењу програмских активности у општинским и градским организацијама – каже Гордана Васиљевић, председница ООИР Палилула, и додаје да је овогодишња изложба и организована уз подршку ресорног министарства.

Г. В.

СВРЉИГ

Највише пакета за сеоско подручје

Захваљујући средствима Републичког фонда ПИО, у износу од 235.361,25 динара, у сврљишкој општини подељено је 200 прехранбено-хигијенских пакета за пензионере са примањима нижим од 16.884,94 динара.

Вредност појединачног пакета је 1.180 динара, каже Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг (на слици), и истиче да на подручју ове општине живи 1934 пензионера са примањима испод 16 хиљада динара.

Сав технички посао, почев од спискова, куповине, па до поделе пакета, одрадило је Удружење, без обзира на то да ли су пензионери њихови чланови или не. Остварена је добра сарадња са председницима месних организација те су пакете добили они којима су и најпотребнији.

– На сеоском подручју је подељено око 60 одсто, а у граду 40 одсто пакета. У наредном периоду Удружење пензионера Сврљиг планира да подели нову помоћ у намирницама и средствима за хигијену и то из сопствених средстава и од новчане помоћи од општине Сврљиг – каже Славиша Матејић.

С. Ђ.

Гости из Малог Извора

Средином децембра у клубу Удружења пензионера Сврљиг организовано је дружење сврљишких пензионера и њихових гостију, колега из Малог Извора код Зајечара.

Гости су у узвратној посети увеличали рођенданско славље неколико чланова Удружења, а добродошлицу им је пожелео Славиша Матејић, први човек сврљишких пензионера. И гости и домаћини су се лепо дружили и уживали уз музику и специјалитете овог краја. Укратко, пријатан сусрет и договор за даљу сарадњу пензионера ова два места.

С. Ђ.

ОПШТИНА АЛИБУНАР ЗА НАЈМАЛАЂЕ

Деда Мраз делио радост и поклоне

Централна манифестација дочека Деда Мраза у Алибунару под називом Новогодишња чаролија, коју су организовали општина, Туристичка организација и Центар за културу Алибунар, одржана је 24. децембра у Хали спортова. Дочеку Деда Мраза претходио је програм у коме су дечаци и девојчице из свих места општине могли да уживају у предста-

ви „Пепељуга“, а забављали су их и аниматори: Левитирајући Деда Мраз, Баба Мразица, Пуфнаста Снешка, Ледена краљица на штулама, Спајдермен. Малишани су били очарани јунацима представе и Деда Мразом те је сусрет с њим требало и овековечити бројним сликама и снимцима.

Деда Мраз је стигао са оницама и поделио пакетиће

намењене девојчицама и дечацима узраста до десет година. Општина Алибунар, у сарадњи са Туристичком организацијом, ове године је обезбедила хиљаду новогодишњих пакетића за своје најмлађе суграђане. Како кажу, сав труд је уложен у то да заиста све изгледа као новогодишња чаролија.

О значају и радости тренутка говорила је председница

општине Зорана Братић, која је истакла да је манифестација организована са жељом да свако дете осети тренутак среће и подели га са вршњацима и родитељима.

Организатори истичу да су задовољни одзивом деце и да се, као и увек, божићним и новогодишњим празницима највише обрадују најмлађи, што и jeste најважније. **Ф. Косо**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Отворена прва изложба слика

Прва изложба слика сликара Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица а. д. отворена је 15. децембра 2022. године у просторијама удружења, чиме је оплеменен овај мали али леп пословни простор.

Изложбу је отворила председница Удружења, Слободанка Цеца Илић, у присуству уметника чије су слике изложене: Часлава Златковића, Леле Московљевић и Добриле Кисић. Отварању су присуствовали и бројни гости, поред осталих в. д. председница ГОП Београд, Ружица Белановић, председница Клуба иконописаца и сликара Покрета трећег доба Србије, Бранка Аћимовић, и потпредседница Књижевног клуба ПТД Србије, Љиљана Бошковић, као и многи чланови матичног удружења.

Изложба је, између осталог, значајна и због тога што је показала да Банка Поштан-

Слева надесно Ружица Белановић, Бранка Аћимовић, Слободанка Цеца Илић и Љиљана Бошковић

ска штедионица своје раднике не заборавља ни када оду у пензију, напротив. Под вођством вредне и посвећене Слободанке Цеце Илић готово свакодневно се, кроз различите видове бриге и помоћи, остварује контакт садашњих радника, руководства и директора са пензионерима.

Овај „простор са душом“ тај дан нису красиле само слике, већ и смех, шале, разговори и планови за будућност. Присутни, сви млади духом, показали су још једном да су године само број и да се живот може живети пуним плућима и у трећем добу. **Г. О.**

Прва изложба слика уметника Удружења

УДРУЖЕЊЕ КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ

Промоција књиге Живка Кулића

У препуној сали Удружења књижевника Србије 21. децембра одржана је промоција књиге афоризама „Власт царује, народ кладе ваља“, аутора проф. др Живка Кулића. О књизи су говорили проф. др Милош Ковачевић, проф. др Михајло Шћепановић, проф. др Ђорђе Оташевић и књижевник Видак Масловарић, а актуелне афоризме публика је поздравила овацијама. Специјални гост био је гуслар Петар Шишовић те су књижевно вече пратили и звуци гусала.

Живко Кулић (у средини)

Аутор Живко Кулић је и председник Управног одбора Књижевног клуба Покрета трећег доба Србије па су га колеге из Књижевног клуба и ПТД и то вече подржале у великом броју. **Г. О.**

Да ли сте знали ...

– да се за зимске празнике, Нову годину и Божић, у свету потроши највише новца? Са процењеним просеком од 997,73 долара по особи Американци највише троше за ове празнике, а 60 одсто од те цифре оде на поклоне за породицу. Највећи европски потрошачи за Нову годину су Немачка, Француска и Британија са више од хиљаду долара по домаћинству, док рецимо у Либану одвоје око 1.815 долара за зимске празнике.

– да шпански хотел „Кемпински“ у Марбељи тврди да је имао најскупљу новогодишњу јелку на свету: вредну 15 милиона долара након што је украшена ружичастим, белим и црним дијамантима. Најскупљи дијамант на њој процењен је на 5,5 милиона долара, а ту су и лажне новчанице од милион и 100.000 долара са утиснутим 24-каратним златом.

– да је једна од најскупљих јелки на свету, вредна више од 11,4 милиона долара, постављена 2010. године у хотелу „Emirates Palace“ у Абу Дабију? Сама јелка је природна, али злато, дијаманти, смарагди и други скупи украси учинили су ово дрво од четири метра правим драгуљем.

– да је Су Ки јувелирница из Сингапура „произвела“ спектакуларну светлуцаву јелку од шест метара са 21.798 дијаманата и 3.000 кристала који су јој дали још већу блиставост. Ова очаравајући јелка, вредна милион долара, постављена је у луксузном тржном центру Бугис Јункатон.

– да је јапански јувелир Гинза Танака три пута направио новогодишњу јелку од 24-каратног злата? На последњој, урађеној за 110. годишњицу Волта Дизнија, од 40 килограма чистог злата направљено је 50 Дизнијевих ликова као што су Мики Маус, Пепељуга, Звончица, украшених тракама од златног листа. Јелка је вредела око 4,2 милиона долара.

– да се и лондонски хотел „Sofitel London St. James“ 2010. године могао похвалити најскупљом јелком у граду? Ексклузивна јелка украшена са 200 минијатурних бочица ручно урађених од најпрестижнијег Бакарат кристала и напуњених најскупљим коњаком – Реми Мартен Луј XIII, коштала је 55.000 долара.

Новогодишње пахуљице

Ако не падају пахуљице, нека бар падну цене!
Немам ништа против пластичне јелке, али нисам баш љубитељ пластичног прасета!
За Нову годину сви радимо у – трећој смени!
Да не бисте слупали кола, нека се пије само кисела вода!
Старе грешке оставимо у Старој. Ми добро правимо и нове!
У децембру сва су деца добра. Не желе да их заобиђе Деда Мраз.
Душан Старчевић

Свакоме према заслуги

Правду не треба истеривати.
Паметнима скидам капу. Паметњаковићима бих дао и визу.
Ако падате, не блатите друге!
Било би боље да је боље, али нека остане овако.
На крају крајева, сви путеви воде на једно место.
Пеко Лаличић

Вера и љубав

Ако некога волите, тај не може очекивати да волите његове заблуде и лоше поступке.
Славите творца душом а не гушом.
Немојте веровати да вера ослобађа од греха, вера помаже да грех не почините.
Најтеже је оном ко туђим ногама хода.
Одабрати прави тренутак није срећа, него мудрост.
Није сваки дан последњи, то је само онај који нећемо запамтити.
Миљан Деспотовић

Новогодишње жеље

Новој 2023: да не дозна стара да сам упознао млађу.
Безгрешнима: да се уче на грешкама.
Хумористима: да се мало више шале на свој рачун. Од вишка глава не боли.
Пензионерима: да са великом корпом не иду у куповину.
Алкохоличарима: да љубав према чаши усмере према флаши.
Конобарима: да рачуну додају само једну нулу.
Радомир Станојковић

Знање

Учите сав живот, школа ионако кратко траје.
Ако знање не умете употребити, онда ви знања и немате.
Није срамота увек питати, брука је казати: „Ја све знам!“
Жеђ за знањем увек ће вас довести на прави извор.
Знање је добро тек онда ако научите да мислите.
Бранка Лазић

Пријатељ

Човек је форма у обликовању. Од безличног ка савреном!
Нико није толико сиромашан да другима не може помоћи!
Тврдичлук је врлина одложеног добротинства према себи!
Страх од смрти потиче од наше илузије да смо живи!
Досада је душевни херпес!
Највећи човекови пријатељи не припадају људској врсти!
Радмило Мићковић

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ПРИГОДНА ЧЕСТИТКА ПРИ СМЕНИ ГОДИНА	ВРХУНСКИ РЕЗУЛТАТ	НЕМОРАЛНО	СМЕНЕ, ИЗМЕНЕ	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	ЗАТАМЊЕНО	СТАРОТИНСКИ ДРЖАВНИК
БРУКА, СРАМ							
ИЗРАЧУНАВАЊЕ ВРЕМЕНА, КАИШАР							
ДОБАР ДОМАЋИН (МН.)							
МЕСТО КОД ДВОРА НА УНИ					ОЗНАКА НОВОГ САДА СТОЧНА ХРАНА		
НАРОДНА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА (СКР.)				ЖИВОТИЊ. ПОРОД КАМЕЊЕ ИЗ ТЕРЦИЈАРА			
АУСТРИЈСКИ ФИЛОЗОФ, МАКС						ИНТЕНЗИТЕТ ВОЂА КОЗАКА	
СИМБОЛ АЗОТА		ЛУТАЛИЦА, СКИТАЧ ЗВУК, ГЛАС					
КАМЕНЧИЋ У УХУ							ГРАД У СРБИЈИ
ДОМАЋЕ ГОВЕДО			МУШКО ИМЕ ЦИРКУСКИ УМЕТНИК				
ЛЕКАРИ СКЛОПА И ГРАЂЕ ТЕЛА							
2023		ОЗНАКА КИКИНДЕ НАЈЛЕПШИ БОГ			АЛЕКСА ШАНТИЋ КОТАРИЦА		
ЧАЋ, ГАРЕЖ				КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ ВРСТА ПАПИРА			ГЛУМАЦ, КЕРИ
ГОРКО, ТРПКО						ОЗНАКА ЗА ГРАМ ОЗНАКА ЗА АЛТ	
УДАРАЧ У ДОБОШ, БУБЊАР							
МИРАЗ, ПРЂИЈА (ЛАТ.)						ОЗНАКА АУСТРИЈЕ АКАДЕМИЈА НАУКА	
ОПШТЕ ПОЗНАТ							
ЖЕНСКО ИМЕ				СТАРИ СЛОВЕН			

ОСМОСМЕРКА

С	С	Л	И	К	А	Р	П
С	Т	О	Т	И	Н	А	Л
П	Р	А	У	Н	У	К	И
И	А	Р	Н	О	К	А	Т
Р	Т	А	Д	И	Р	О	К
А	О	Е	Р	К	Ц	Р	О
Л	С	Т	А	А	И	А	Ћ
А	Ф	Д	Е	С	Т	Н	А
С	Е	С	Т	Р	А	И	А
Т	Р	А	Р	И	Д	Ц	Г
А	А	Е	Е	С	Е	А	Е
Р	Д	Т	Б	Т	Л	Н	М
А	О	И	И	Р	А	К	О
Д	Ј	Л	В	А	О	А	Р
О	Е	Е	Е	Н	Е	Р	А
Н	Е	Н	С	И	Г	А	Л

СВЕ НАВЕДЕНЕ РЕЧИ ТРЕБА ВОДОРАВНО,
УСПРАВНО И УКОСО ПРОНАЋИ У ЛИКУ
ОСМОСМЕРКЕ.

**АНУК, АРЕНЕ, АРКАДЕ,
ГИТАРА, ЕТИЛЕН, ИСТРАНИ,
КРИСТА, ЛАСТАР, ЛОАРА,
МОРАЛ, НЕНСИ, НОКАТ, ОДЕСА,
ОМЕГА, ОРЕНИЦА, ПЛИТКОЋА,
ПРАУНУК, РАДОЈЕ, РАДОН,
РОТЕРДАМ, СЕСТРА, СИГАЛ,
СЛИКАР, СПИРАЛА, СРЕБРО,
СТАНИЦА, СТОТИНА,
СТРАТОСФЕРА, ТРЕБИЊЕ,
ТУНДРА, ЦАНКАР, ЦИТАДЕЛА**

РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ ПРОЈЕКТА - СКАНДИНАВСКА: францоза, пененар,
економи, поре, нс, пра, кот, Алтер, н, номад, отолит, во, Иван,
анатоми, ки, аш, гар, кн, опоро, г, добшош, илгаз, а, оторпан, Ана,
ант: ОСМОСМЕРКА: Срећна Нова 2023. година.

2023

ЈАНУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ФЕБРУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

МАРТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

АПРИЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

МАЈ

П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ЈУН

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
			4			
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ЈУЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

АВГУСТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

СЕПТЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ОКТОБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

НОВЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
			5			
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

ДЕЦЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31